

Yazılı Çizili Çocuk Dergisi

1 Mart 2022 Sayı: 7

KI PIR TI

İki ayda bir yayımlanır

ISSN 2757-8739

Öykü • Masal • Şiir • Kitap • Bilim • Bilmece • Söyleşi

“Çocuk okuru
olmayan toplumun,
yetişkin okuru da olmaz.”

Muzaffer İzgü

Çocuk ve gençlik edebiyatımızın gülmece eserleriyle tanınan üretken yazarlarından. 29 Ekim 1933 tarihinde Adana’da doğdu. Diyarbakır İlköğretmen Okulu’nu bitirdi. Uzun yıllar farklı kentlerde Türkçe öğretmenliği yaptı. Kitaplarının yanı sıra tiyatro ve radyo oyunlarıyla ilgi gördü. Gülmeceyi, okuru düşündüren, yaşamı fark ettiren bir araç olarak gördü. Eserlerinde yaşamın içinden beslenerek toplumsal çarpıklıkları akıcı ve çarpıcı biçimde yansıtmıştır. “Zıkkımın Kökü” ve “Ekmek Parası” adlı eserleri kendi yaşamından izler taşır. Ulusal ve uluslararası birçok ödül sahibi olan yazarın eserlerinden bazıları filmlere ve televizyona uyarlandı. 26 Ağustos 2017 tarihinde seksen üç yaşında aramızdan ayrıldı. Üç kuşağın yazar dedesi, bizlere miras bıraktığı eserleriyle güldürürken düşündürmeye devam ediyor...

KIPIRTI

1 Mart 2022

Sayı: 7

İçindekiler

Merhaba	5
Öykü Vicdan Efe	6
Yazmaca Filiz Gündoğan	8
Şiir Sevin Sezgin	9
Söyleşi R. Başak Fındıkçioğlu	10
Oynamaca Burçak Temel	15
Çekmece Ece Kanber	16
Kıpırdatan Haberler	17
Öykü Sevgi Sila Bilgin	18
Kodlama Hasan Karaca	21
Sen Bir Ağaç Olsan Dilek Yılmaz	22
Şiir İlknur Erdoğan	25
Kitaplığım Filiz Gündoğan	26
Şiir Ayhan Gündüz	29
Sanat Kurdu Bedia Korkmaz	30
Ekolojik Kıpırtılar Elif Bülbül	32
Fabl Nazlı Solgun	34
Öykü Nesrin Demirpolat	36
Denemece Yayla Boztaş	38
Balonları Sen Doldur Hasan Karaca	40
Öykü Bihter Bilir	42
Deyimler Bulmacası Nalan Yılmaz	43
Masal Buket Başaran Akkaya	44
Biliyor muydun? Sülbiye Yıldırım	46
Öykü Lale Bollukçu	48
Kentin Renkleri Elif Çelebi	50
Çizgiden Öyküye Hasan Karaca	52
Çözmece Hasan Karaca	53
Öyküyü Sen Tamamla Ayşe Evrim Genç	54
Araştırmaca Gülnaz Çağlayan	56

KIPIRTI

Yazılı Çizili Çocuk Dergisi

Grafik Tasarım:

Hasan Karaca

Yayın Kurulu:

Başak Fındıkçioğlu

Dilek Yılmaz

Elif Bülbül

Elif Çelebi

Filiz Gündoğan

Hasan Karaca

Nevzat Süer Sezgin

Osman Torun

Serap Şahin

Yusuf Çağlayan

İletişim:

kipirticocuk@gmail.com

Kıpırtı Çocuk Dergisi'nde

yayımlanan tüm eserlerin

sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dergide yayımlanan yazılardan

kaynak belirtilmek koşuluyla alıntı

yapılabilir.

©2021, Yakın Kitabevi

Her hakkı saklıdır.

Yayıncı: Yakın Kitabevi

İmtiyaz Sahibi: Levent Salıcı

Kıpırtı Çocuk Dergisi; Eksi 18

Edebiyat Topluluğu'nun katkılarıyla

hazırlanmaktadır.

ISSN 2757-8739

KI PIR TI

NEDEN VARIZ?

Evrensel değerlere ve haklara duyarlı, edebiyatın dönüştürücü gcn kullanan, okuma ve yazma kltrn teşvik eden, Türkçenin doğru kullanımını ilke edinen, edebiyat ağırlıklı ve kolay ulaşılabilen, Eksi 18 Edebiyat Topluluğu'nun süreli yayını olarak tüm çocuklara ulaşmak için varız.

NASIL YAPARIZ?

Çocukların yaratıcı, eğlenen, sorgulayan, meraklı, heyecanlı, bilimsel dşnebiyen ve hayal kurabilen bireyler olmaları için çalışıyoruz. Öğretmenler ve aileler yolu ile çocuklara ulaşıyoruz.

Merhaba

Her gün bu kadar güzel mi bu deniz?
Böyle mi görünür gökyüzü her zaman?
Her zaman güzel mi bu kadar,
Bu eşya, bu pencere?
Değil,
Vallahi değil;
Bir iş var bu işin içinde.

Ünlü şairimiz Orhan Veli Kanık bu neşeli şiirini yüreği bahar sevinciyle doluyken yazmış olmalı. Bahar geldiğinde çevremizi güneşli güzel günlerin habercisi kuş sesleri doldurur. İnsanın enerjisi yükselir, mutlu olur. Eee durum böyle olunca ne yapalım biz de kendimizi tutamadık ve yine sizler için kıpır kıpır bir içerik hazırladık. İsteyen eline muzlu pastasını alıp dergimizi okumaya başlayabilir. Hayda muzlu pasta da nerden çıktı? 2 Mart Dünya Muzlu Pasta Günü'ymüş arkadaşlar. Evet dergimizin yedinci sayısının yayında olacağı Mart ve Nisan aylarında birbirinden ilginç özel günler var. Mesela biz hayatımızda sizin kadar çalışkan, zeki, becerikli ve dünyalar güzeli çocuklar görmedik dersek ne yapmış oluruz? Doğru, iltifatları art arda sıralamış oluruz. O halde ne duruyoruz? 1 Mart iltifat gününde bir kez daha 'merhaba' diyerek başlayalım.

Dergimizin sayfaları arasında gezindikçe göreceksiniz ama sabırsızlananlar için dilerseviz küçük ipuçları verelim: Kış uykusuna yatan hayvanları duymuşsunuzdur, peki ilk insanlar kış uykusuna yatmış olabilirler mi? Araştırmaca köşemizde bu ilginç sorunun yanıtını bulacaksınız. Yeni bir müzisyen keşfetmeye ne dersiniz? Ama bu bir insan değil, hatta bir canlı bile değil, bir bina. Kentin Renkleri köşemizde Viyana'ya doğru yolculuğa çıkacağız ve yağmurla müzik yapan ilginç bir bina ile tanışacağız. İçinizde çok yetenekli yazar adayları olduğunu biliyoruz. Onlar için KIRMIZI KOLTUK öykümüzün sonunu yazmadık. Bakalım hayal gücünüz sizi nasıl yönlendirecek? Sanat eseri deyinse aklımıza müzelerde ya da galerilerde sergilenen tablolar, heykeller gelir. Ama doğa da çok güzel bir sergi alanı olabilirmiş. Sanat Kurdu köşemizde göreceğiniz sizi çok şaşırtacak. Bu ay Söyleşi köşemizde sevimli bir kahramanımız var: Adı Mavi. Ne kadar cesur bir köpek olduğunu okuyunca anlayacaksınız. Sonra birbirinden güzel öyküler, masallar, şiirler, bulmacalar... Anlatacak o kadar çok içerik var ki. Ama en iyisi lafı fazla uzatmadan sizi derginizle baş başa bırakmak olacak.

Not: 28 Mart'ta Kütüphane Haftası başlıyor. Kütüphaneye gitmeyi unutmayın olur mu?

Bahar bir bayram sevinciyle gelsin, iyi okumalar sevgili arkadaşlar.

Kıptırtı Çocuk

Vicdan Efe

ZIYAN VE ZİYANCI

Adım Ziyân. Kalburoğulları'nın kedisiyim. Bu evin kedisi olmak nasıl bir duygu, bileneğiniz var mı? Büyükanne, büyükbaba, amcalar, halalar, teyzeler... Her biri ayrı telden çalıyor. Böyle söylediğimi duyarlarsa, bakarsın kapının önüne koyuverirler.

Kendimi sevdireyim derken oradan oraya atlayıp, kırıp döktüğüm için adımla "Ziyân" koydular. Ama durun, ben de nankörlük etmeyeyim. Birine nazım geçmezse, diğerine sokuluyorum. Aslında bu evdeki şımarıklığımla başka yerde yapamam. Kalabalık olmanın iyi yönleri de yok değil hani.

En çok da evin küçük kızı Zeynep'le zaman geçiriyorum. Diğerleri işlerine gelmediği zaman, benim ayakaltında fazla dolaşmamdan rahatsız olurlar ve sürekli iteklerler.

Böyle durumlarda bir köşeye çekilir, Zeynep'in okuldan gelmesini beklerim. O, bir şeylere alındığımla mutlaka anlar, başımı okşar, sırtımı sıvazlar. Sesindeki yumuşaklığı bir duysanız... Hiç yanımdan ayrılmasını istemem. Ben de mayışverişim o dakika ve hooop Zeynep'in kucağında yım. Hep böyle olmaz elbet. Evin, dediğim dediğim bir kızı da var. Zeynep'in ablası. Ondana hiç söz etmeyecektim, olur da duyar diye korkuyorum. Beni en çok ayağıyla

itekleyen odur aslında. Dedim ya, inatçı. Her istediğinin anında olmasını isteyen bir kız. Daha doğrusu annesi babası öyle söylüyor, ben onların yalancısı yım.

Adını söylemez kimse. Ben de unuttum, çünkü ona da "Ziyancı" diyorlar. Benim gibi çoğu zaman kırıp döker, çılgınlar gibi bağırıp çağırır. Eh, büyükler de bu durumda pek iyi davranmazlar. Ziyancı dedikleri kıza durmadan sataşır damarına basarlar. Ne yazık ki o da öfkelerini benden çıkarır.

Bu evde iki kardeşe neden farklı davranılır, hiç aklım almıyor. Zeynep'le bir kez bile yüksek sesle konuşulduğunu duymadım. Çok severler onu. Böylece Zeynep de beni sever.

Ziyancı'ya karşı sert davranmalarının, fazlalıklımla gibi hissettirmelerinin nedenini bulmaya çalışıyorum. Eee, ne de olsa ucu bana dokunuyor, o da bana sert davranıyor. Geçen hafta, Ziyancı dedikleri kız, sonunda dediğini yaptırdı. Aylardır gitmek isteyip göndermedikleri gitar kursuna başladı. Sırtında gitarı, eve öyle bir gülümseyerek girişi vardı ki, önce gelip benim başımı okşadı. Hatta dudaklarından dökülen yumuşacık melodilerle...

Yaşadıklarımın inanmadım. Rüya mıydı

bu? İteklenmeyi göze alarak biraz daha sokuldum, omzuna sürtündüm. Öptü beni iyi mi? Hatta biraz tırmaladım, eğer rüyadaysam, bu güzel anlara fazla alışmadan uyanayım, dedim.

Ben tırmalayınca, “Ziyancığım, çok mutluyum,” dedi. Cıvıl cıvıl sesiyle, “Bunu ilk seninle paylaşıyorum, beni tırmalasan, üstüme de atılsan kızamam artık! Hayatı seviyorum, gitar çalmayı, şarkı söylemeyi seviyorum! İnsanları, hayvanları, doğayı, arkadaşlarımı, bizimkileri de çokook seviyorum,” diye de ekledi.

Biraz başımı uzaklaştırıp yüzüne baktım. Duyduklarım doğru muydu? “İnanmıyorsun, değil mi?” diyerek, bir torbadan çok sevdiğim yiyecekleri çıkardı,

canınız çekmesin diye söylemem şimdi. Afiyetle yedim, o da benim karşıma geçip seyretti. Meğer neyin onu mutlu edeceğini kendisi çok iyi biliyormuş. Daha önce yaptıkları kuru bir inat değilmiş, kimse onu doğru düzgün dinlememiş ki!

Her şey yoluna girdi artık. Sevincimi paylaşıyorum sizinle. Zeynep’in ablası da eklenince bütün ev halkının gözdesiyim. Ziyancı dedikleri kızın adı da söylenir oldu, Aylin’miş.

Akşamları Aylin gitar çalıyor, Zeynep söylüyor, ben de nakaratlara katılıyorum.

“Mırnavvv, mırnavvv...”

İki kardeşin paylaşamadığı bir Ziyan olmak ne güzel bir duyguymuş.

Filiz Gündoğan

EV

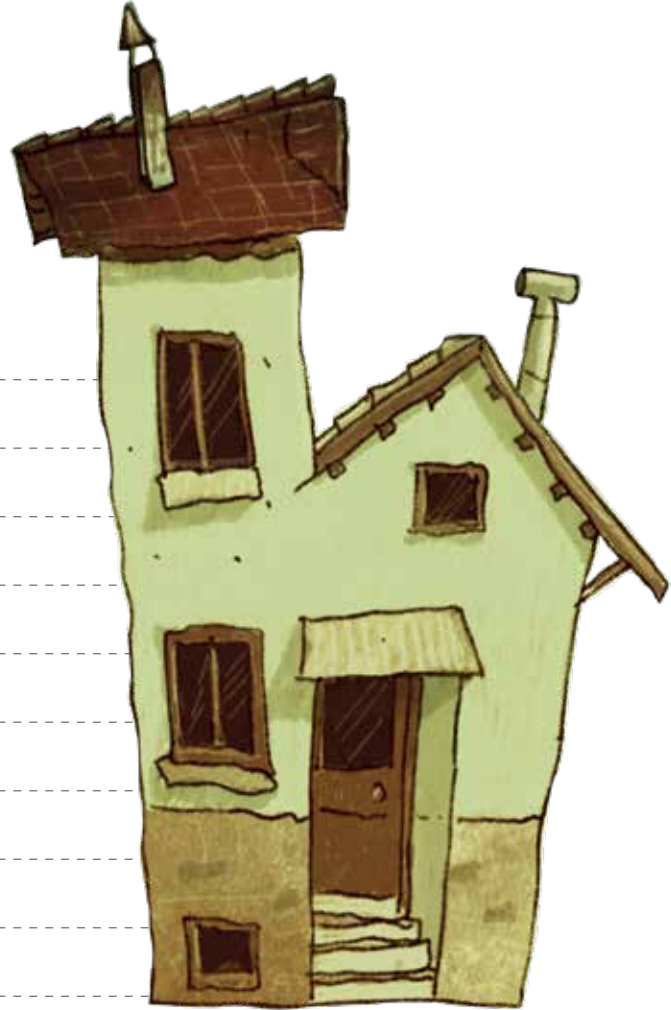
İnsanlık tarihinde ilk ev nasıldı hiç düşündünüz mü arkadaşlar? Mağaralardan başlayıp kerpiç evler ile devam eden bu süreçte insanlığın ilk evi neye benziyordu? Sizce çatısı, balkonu, odaları var mıydı? Kaç oda kaç salondur?

Haydi gelin bir evi anlatacak en az on tane sıfat listeleyelim. Bulduğumuz sıfatların içinde geçtiği birer tane cümle kuralım.

Örnek cümle:

Annemin en büyük hayali büyük bir evdi.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

Sevin Sezgin

Şiir

KELEBEK

Bir minicik kelebek
İpekten kanatları
Geziyor çiçekleri
Rüzgârlarla dans ederek.
Ey yaldızlı nazlı böcek
Kanat çırp mavi göklere
Gökkuşağı ülkesine
Altın saçlı güneşe.

R. Başak
Fındıkçioğlu

Ebru Aytürk ve Arama Kurtarma Köpeği Mavi

**“KÖPEĞİNİZ TOPLA OYNAMAYI ÇOK SEVİYORSA
BELKİ DE BİR ARAMA KURTARMA KÖPEĞİ
OLABİLİR.”**

**Röportajı kabul edip vakit ayırdığınız için
teşekkür ederiz. Bugün hem sizi hem de
Mavi'yi konuk ettiğimiz için çok mutluyuz.
Bize kendinizden bahseder misiniz?**

Merhaba, asıl biz teşekkür ederiz. İsmim Ebru Aytürk Şayan. 1978 Afyon/Dinar doğumluyum. İlk ve orta öğrenimimi Dinar'da tamamladım. Lise öğrenimimin ilk yarısına Afyon Fen Lisesi'nde başladım. Son dönemini İzmir Hürriyet Lisesi'nde bitirdim. 1996-2001 yılları arasında Süleyman Demirel Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nde eğitim gördüm. Okul zamanları tiyatro kulübünde görev alırken başlayan tiyatro sevdası beni buralara kadar getirdi. Okulu bitirir bitirmez, 2001 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü Oyunculuk

Anasanat Dalı'na girdim. 2005 yılında mezun olup Van Devlet Tiyatrosu'nda görev aldım. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi başta olmak üzere, Türkiye'nin birçok il, ilçe, kasaba ve köyüne Van Devlet Tiyatrosu ile turneler yaptım. On yıl burada görev yaptıktan sonra İstanbul Devlet Tiyatrosu'na tayin oldum. Halen İstanbul Devlet Tiyatrosu'nda oyuncu ve 2017'den beri de Özel Alev Okulları'nda ilkökul, ortaokul ve lisede drama öğretmenliği yapmaktayım. Eğitimin yaşı yoktur diye düşündüğümünden İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi (AUZEF) Laborant ve Veteriner Teknikerliği Bölümü'nde okuyorum. SAR (Search And Rescue) Arama Kurtarma ve Acil Yardım Derneği üyesi ve gönüllüsüyüm.

Mavi ile nasıl tanıştınız? Bize biraz Mavi'yi de tanıtır mısınız?

Mavi'yi size seve seve tanıtırım. Mavi, beş buçuk yaşında, erkek, labrador melezidir. Top oynamayı delice seven, sosyal, çocuklarla iyi anlaşılan, yemek yemeye bayılan, sosıs ve fındık için salyalarını akıtıp “vicdan yaptırayım da bir tane verirler belki” diye suratınıza sevimli sevimli bakan, iyi kalpli bir oğlandır. Mavi'nin annesi kahverengi bir labrador. Benim flamenko hocalarım Işıl ve Manuel Reina'nın güzel kızları Chicha. Babası ise Işıl ve ailesi Kaz Dağları'nda tatil yaparken Chicha'yı beğenen ve yedi yavruları olan siyah, sanırım av köpeği melezi olan bir sokak köpeği. Yavruların yedisi de simsiyah olduğundan ve Mavi'nin av dürtüsünden bu kaniya vardık. Burada yeri gelmişken söylemek isterim, ırk takıntısı olup sokak köpeği tercih etmem, bakmam diyenler; SATIN ALMAYIN SAHİPLENİN lütfen. Köpekler, kediler evcil hayvan dükkanlarında bir eşya gibi satılmamalıdır. Devletin kontrolünde üretim çiftlikleri olmalıdır. Ama şu an merdiven altı o kadar çok köpek üretip satan var ki! Bunun önüne geçebilmeliyiz. Bu söyleşimizi okuyan küçük dostlarımızdan bir

ricam var, hayvanları sahiplensinler. Onları siz satın almazsanız, o zaman bu korkunç hayvan alışverişi de yok olup gidecektir. Yani her şey biz insanların elinde aslında. Bu dünyada yalnız olmadığımızı, bu dünyanın sadece insanlar için değil hayvan dostlarımızın da hakkı olduğunu unutmamalıyız. Çok şükür ki iyi insanlar hâlâ var ve Mavi'yi sahiplenmem için bana yardım ettiler. Beni Mavi'lendiren Işıl ve Manuel Reina ailesine de buradan tekrar teşekkür ederim.

Arama kurtarma ekibine dahil olmaya nasıl karar verdiniz? Nasıl bir eğitim aldınız?

1 Ekim 1995 Dinar depremedesiyim. Küçük bir kızken evimizin yok olması ve yaşadığımız kayıplar ben de çok derin yaralar açtı. Deprem değil, yanlış yapılanmanın, sağlıksız inşa edilen binaların insanları öldürdüğünü küçük yaşlarda öğrendim. O günden beri insanlara yardım etmeyi, onları afetlere hazırlamayı, bizim yaşadığımız yokluğu tatmamaları için elimden geleni yapmaya adadım kendimi. Eşim Şemseddin Şayan, SAR Arama Kurtarma ve Acil Yardım Derneği'mizin eş başkanı, İstanbul temsilcisi

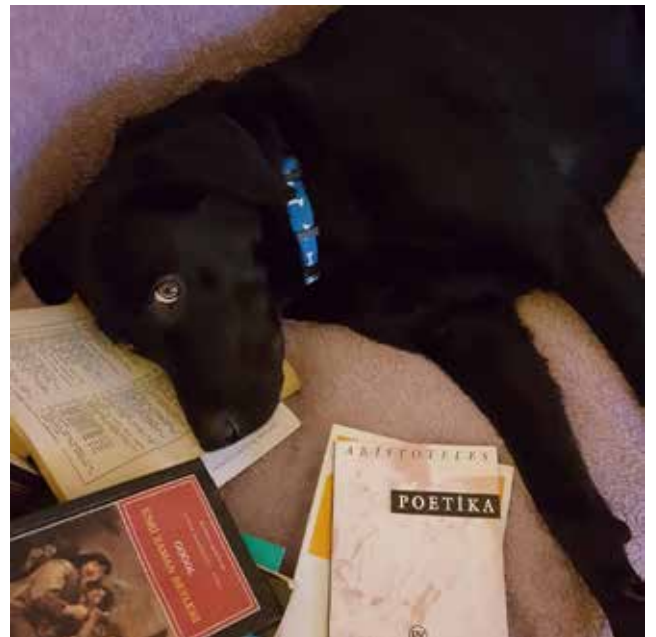

ve köpek eğitmeni. Arama kurtarma, kadavra, su ve çığ köpeği gibi iş köpeklerini eğitiyor. Mavi'mizin babası ve hocasıdır. Mavi'nin topa merakını ve heyecanını görüp arama kurtarma köpeği eğitimini veren, bizi bu gönüllülük yoluna teşvik edendir. SAR Derneği'mizin başkanı Erdem Akın'la birlikte Dinar depremi de dâhil Türkiye ve Dünyadaki depremlere, yangınlara, sellere, afetlere yardıma koşmuşlar. Derneğimizi kurmuşlar. Gönülden isterseniz karşınıza çıkar ya! SAR Derneği'mizdeki dostlarımla, kardeşlerimle iyi ki karşılaşmış, aile olmuşuz. SAR Derneği'miz 2010 yılında kurulup, 2014 yılında tamamen gönüllülük üzerine dernekleşen Kocaeli merkezli bir sivil toplum kuruluşudur. Genel merkez Kocaeli İzmit'te olup Adana, İzmir, Bingöl ve İstanbul'da temsilciliklerimiz bulunmaktadır. Mağara, kanyon, dağ gibi ulaşılması zor olabilecek yerlerde veya deprem, sel, çığ, heyelan gibi doğal afetlerde kaybolanların aranması ve bu koşullarda kaza geçiren kazazedelerin kurtarılması için arama kurtarma faaliyetleri göstermekteyiz. Ekibimizde köpek eğitmeni, ip ve dağcılık uzmanları, doktorlar, ilk yardım eğitmenleri, iş güvenlik uzmanları, üniversitelerde iş güvenliği ve yangın üzerine dersler veren hocalar, dalgıçlar bulunuyor. Kendi içimizde,

temsilciliklerimizin bulunduğu illerde, eğitimler düzenleyip bilgi alışverişini taze tutmaya çalışıyoruz. Derneğimizdeki ilk yirmi sekiz kişilik grubumuzla birlikte AFAD (Afet ve Acil Durum) denklik sürecinden geçtik. Artık AFAD diyor ki; "Denkliği olmayan hiçbir gönüllüyü ve derneği enkaz alanına, afet bölgesine çalışması için yönlendirmeyeceğiz ve çalıştırmayacağız. Bizce çok da güzel bir karar. Bunun için yirmi sekiz kişi başvurduk. AFAD gönüllüsü eğitimlerini bitirdik. İlk yardım eğitimi ve sertifikası aldık. Bu soruları cevapladığım sırada aldığım güzel haberi sizlerle paylaşıp, AFAD tarafından onaylı bir dernek olduğumuzu gururla söyleyebilirim.

Mavi'yi bu sürece dahil ederken nasıl bir eğitim süreci yaşadınız? Onun buna tepkisi ne oldu?

Mavi, bize geldiğinde iki buçuk aylıktı. Dört aylıktan itibaren eşimle eğitim çalışmalarına başladı. Yaşı ilerledikçe karakteri oturdu. Baktık ki, çok heyecanlı ve topa bayılıyor. Eşim deprem konusunda ülkemizdeki ve dünyadaki insanlara yardım etme isteğimi çok iyi biliyordu. Mavi'yi test edip arama kurtarma köpeği olma adaylığına seçince Mavi'yle bizim eğitim süreçlerimiz başladı. Aslına bakarsanız köpekler kendileri seçiyor iş köpeği olup olmamayı.

Arama kurtarmada görev alacak köpeklerde aranan özellikler nelerdir?

Aslında arama kurtarma köpekleri enkazda canlılığın kokusunu duyduklarında havlarlarsa gökten onlara top yağacağını zannediyor. Kazazedeyi bulduğunu, deprem olduğunu bilmiyor. Bütün dertleri topa ve sosise ulaşmak. Arama kurtarma köpeği olacak bir köpeğin herhangi bir sakatlığının ve hastalığının olmaması; tüm aşıları ve parazit tedavilerinin yapılmış, çipinin takılmış olması gerekmektedir. Kesinlikle insana ve başka hayvanlara saldırganlık göstermeyip, topa, yemeğe odaklı, sahibini dinleyip algılayıp, karar verme yetkisine sahip olmalıdır.

Arama kurtarma sürecinde köpeklerin nasıl faydaları oluyor? Enkazda ya da suda nasıl davranıyorlar? Aramaya başlamaları için ne yapmak gerekiyor?

Deprem sonrası oluşan enkazda veya suda bir canlılığın kokusunu insan burnu algılayamaz. Köpek dostlarımızın burnu bize bu konuda çok yardımcıdır. Enkazda zamanla yarıştığımız için köpeklerin koku alma duyuları hayat kurtarır. Aramaya başlarken köpek kullanıcı tarafından işaretlerle yönlendirilerek aramaya başlar. Daha önce dediğim gibi, köpek canlıyı bulduğunda gökten ona top yağacağını zannettiğinden canlıyı aramaya odaklanır. Biz Mavi ile çok sıkı çalışırız. Her an yeni bir afet olacakmış gibi hazırlık yaparız. Tabi ki ülkemizde ve dünyada afetlerin olmaması en büyük dileğimizdir.

Bu zorlu süreçte onların hakları ve ihtiyaçları nasıl gözetiliyor? Mavi, görevde değilken nerede yaşıyor, ona kim bakıyor?

Mavi, bizim ailemizin ve SAR Derneği'mizin bir üyesi. Onun tüm bakım ve ihtiyaçlarını biz karşılıyoruz. Her gün bizimle birlikte eğitim çiftliğimize gelir, eğitimlerini yapar ve bizimle birlikte eve döner. Onunla ortak bir hayatı paylaşıyoruz. Başka şehirlerdeki eğitimlerimize birlikte gidiyoruz. Köpeğimizin insiyatif kullanabilmesi için onu hayatınıza

dahil etmeniz lazım. Enkaz alanında canlı bir kazazedenin kokusunu aldıysa Mavi'nin nasıl bir tepki vereceğini biliyoruz. Mavi biz neredeyse orada. İnanın kendi yemeğimizden önce onun yemeğini, suyunu, kutusunu, çantasını alıyoruz. Bunu da zevkle yapıyoruz. SAR'daki ablaları, abileri sağ olsunlar Mavi'yi çok seviyorlar. Mavi'nin ihtiyaçlarını bizden önce düşünüyorlar. O da onlara bayılıyor.

Şimdiye kadar birlikte kaç canlı kurtardınız? Mavi aramaya başlarken ve sonrasında nasıl davranıyor? Ödül veriyor musunuz?

Beraber İzmir depremi ve Kartepe kayıp operasyonuna katıldık. İzmir depreminde Rıza Bey Apartmanı enkazına ilk giren ekiptik. Mavi'nin katıldığı ilk kurtarma operasyonuydu. Orada bir kişiye alarm verdi. Operasyon görmesi için yanımızda götürüyoruz. AFAD sınavına hazırlanıyoruz şimdi Mavi'yle. AFAD Mayıs 2022 sınavını geçerse Mavi de denklik alan bir arama kurtarma köpeği olacak inşallah. O zaman yurtdışı da dâhil her enkaza girecek.

Arama başlarken çalıştırıcının 'BUL' uyararı ile harekete başlıyor. Canlı kokusunu alınca bulunduğu yeri işaret amaçlı havlaması

gerektiğini biliyor. Çalıştırıcı köpeğe top atıyor yanına gidince. Mavi top ve sosise bayıldığı için onun ödülleri belli.

Arama kurtarma sürecinde felaketzedeler Mavi'yi görünce nasıl tepkiler veriyorlar?

Arama kurtarma köpekleri kazazedenin kokusunu aldığı anda kokunun geldiği yerde sabit durup otuz saniye durmaksızın havlayıp bize yerini belirtir. Sonrasında o bölgedeki uzmanlar tarafından aletli hassas dinleme yapılır. Kontrollü moloz kaldırılır ve kazazedeye ulaşmak için tüneller açılır.

Bir arama kurtarma köpeği kaç yaşına kadar görev yapabiliyor?

Arama kurtarma köpekleri sekiz yaşına kadar çalışabiliyor. Ama köpeğin sağlık durumuna göre on yaşına kadar da çalışabilir. AFAD K-9 arama kurtarma köpeği sınavını geçen köpeğin sertifikası iki senelik oluyor. İki sene sonrasında yine sınava girip sertifikasını uzatabiliyor.

Umarız ki size kendimizi ve arama kurtarma köpeklerini anlatabilmişizdir. İlerde küçük dostlarımızın nice Mavi'ler yetiştirmesi dileğiyle sevgilerimizi yolluyoruz.

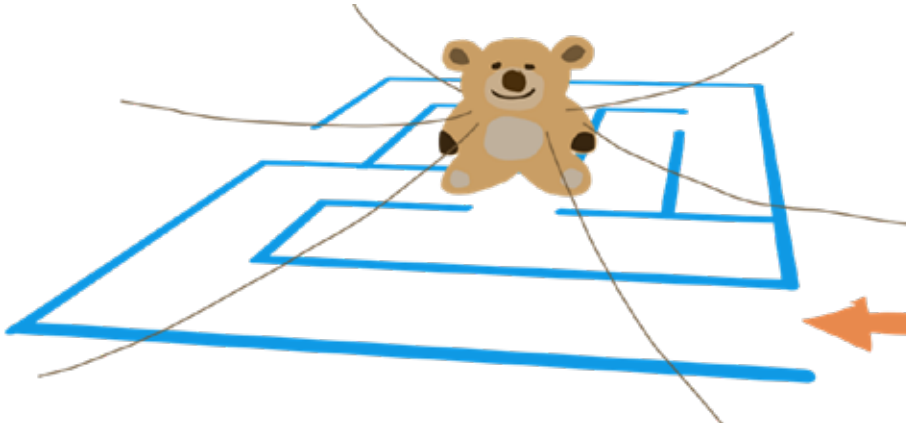
Burçak Temel

Oynama

UZAKTAN OYUNLAR

Herkese merhaba,

Küçüklüğümden beri oyun oynamayı çok sevmişimdir. Hâlâ da oynuyorum. Çeşit çeşit oyun şekli var. Bu bölümde uzaktan oynanacak oyunları seçmeye çalıştım. Bol keyifli oyunlar...

LABİRENT OYUNU

Bu oyun için gerekli olan malzemeler: Kâğıt bant (yapıştığı yerde iz kalmaması için), iplik, üç farklı boyda oyuncak

Düz bir yüzeye kâğıt bantlarla bir labirent yapılır. Labirentin büyüklüğü, karmaşıklığı size kalmış. Sadece labirentin genişliği en az, seçtiğiniz en büyük boy oyuncakın genişliği kadar olmalı. En küçük boyda seçilen oyuncakın etrafına oyuncu sayısı kadar ipler bağlanır. İplerin ucu uzun olmalıdır. Oyuncular labirentin etrafında otururlar. Herkes bir tane ip ucunu alır. Oyuncak labirent girişine konur. İplerle uzaktan kontrol ederek oyuncakı kâğıt bantlardan yapılan labirente değırdirmeden labirentten geçirmeye çalışılır. Eğer oyuncak labirente değıerse oyun baştan başlar. Küçük oyuncak geçtikten sonra aynı durum orta boy ve sonra da büyük boy oyuncak için yapılır.

HAREKETİ KİM BAŞLATTI

Oyuncular büyük bir çember yapar, bir kişi ebe olur ve çemberin ortasına geçer. Ebenin gözü kapalıyken çemberdeki kişilerden biri hareketçi seçilir. Hareketçi harekete başlar ve tüm grup hareketçiyi taklit eder. Ebenin gözleri açılır. Ebe saat yönünde dönerek hareketi başlatan kişiyi yani hareketçiyi bulmaya çalışır. Üç tercih hakkı vardır. Ebe hareketi başlatanı bulursa, hareketçi ebe olur ve yeni hareketçi seçilir. Bilemez ise yeni bir hareketçi seçilir ve oyun tekrar başlatılır.

Oyunun kuralları:

Ebenin mutlaka hep aynı yönde hareket etmek,

Diğer oyuncuların hareketçiyi ele vermemek için onunla aynı anda hareketi değıştirmeye çalışmak,

Hareketi başlatanı ebenin bulmamasını sağlamaktır.

Oyun istenildiği kadar oynanır.

Ece Kanber

Kim acaba?

Zamanın içinde dönüp dururum
Kimi söylesen, arar bulurum
İşte şimdi başlıyor hikâyem
Bilin bakalım, kimim ben?
Yıllar, geriye koşarlarken
Kelimelere düşkün
Komiklikte üstün
Savaşa ise küskün
Bir adam yaşardı:
Yüce Aristophanes!
Yazdıklarını getirirdi ona herkes
Defalarca okurdu
Almadan nefes
İşi buydu onun
İsterdi sabaha kadar okusun
İsterdi ki insanlar;
Savaşız bir dünyayı neşelerinde bulsun
Ama kol kola girmiş kelimeleri
Sürerdi okumak uzun
Bazen saatler, bazen günler
Yine de beklerdi onu insanlar
Onun onayını almadan
Sunulmazdı hiçbir kitap
Ülkelerin yöneticilerine
Öğretirdi hitap
Bir de kedisi vardı Aristophanes'in
Görseniz burnuna pıt yapardınız o Düşes'in
Sevdiği yazıları önüne koyardı onun
Asıl onayı o verirdi
Yatardı yazının üstüne bulursa uygun
Ama bir gariplik vardı Düşes'te
Okurken kuyruğu girerdi şekilden şekle
Bir gün bizimki
Kucağına oturttu kediyi
O bir çırpıda okurken
Dikkatle onu izledi
Yazıda varsa bir heyecan, korku

Kuyruk dimdik!
Yok varsa eğer bir soru
Daha fazla kıvrılabilir miydi
Bir kedinin kuyruğu?
Nasıl bu kadar hızlı okuyabilirdi diye
Düşündü Aristophanes
Oysa kendi okurken
Almıyordu nefes
"Ah! Tabii ya!" dedi
Belki de kediler nefesi
Alıyordu kıvrığından
Lazımdı yazılara işaretler
En kuyruğundan!
Düşes nerede, ne yapıyorsa
Çizdi kelimelerin yanına
Sonrasında hemen başladı okumaya
Her işarette ciğere koşan hava
Yapıyordu onu bir rüzgâr
O kadar güzel olmuştu ki
Sanki taşıyordu onu kuşlar
Koydu bu kuşlara isimler:
Heyecanlı olan: !
Sorusu olan: ?
Söyleyecek bir şeyleri olan: :
Nefessiz kalan: ,
Yorulmuş olan: .
Kimsenin bilmediği bu isimlere
Hayretle baktı insanlar
Ama artık okurken
Her şey daha kolay
Şimdi Düşes'in burnuna kocaman bir pıt
Hadi ben de uçuyorum firt!
Çünkü ben;
Zamanın içinde dönüp dururum
Kimi söylesen, arar bulurum
İşte şimdi bitti hikâyem
Bilin bakalım, kimim ben?

Trafik Eğitim Parkları Yaygınlaşıyor

İçişleri ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliğinde geliştirilen bir proje ile Türkiye'nin farklı kentlerinde Çocuk Trafik Eğitim Parkları yapılıyor.

Dört on iki yaş grubundaki çocuklara trafik kurallarını teorik ve uygulamalı olarak anlatmayı hedefleyen proje binlerce çocuğa ulaştı. Çocuklara ve engelli vatandaşlara trafik eğitimi verebilmek için küçük bir şehir şeklinde tasarlanan parkların içinde, hastane, okul, alışveriş merkezi gibi küçük yapılar bulunuyor. Trafikte uyulması gereken teorik bilgiler, öğrenci ve çocuklara uzman eğitimci tarafından, uygulamalı dersler ise trafik polisleri tarafından veriliyor. Akülü araçları kullanarak eğitimlere katılan çocuklar trafik kurallarını yaşayarak öğrenme fırsatı buluyorlar.

2021 yılında; Ankara, Balıkesir, Çanakkale, Düzce, Edirne, Eskişehir, Hatay, Kars, Kırklareli, Konya, Niğde, Ordu, Tekirdağ, Uşak, Afyonkarahisar, Erzincan, Isparta, Sivas, Rize, Kocaeli, Yozgat, Şanlıurfa ve Zonguldak olmak üzere toplam yirmi üç ilde Çocuk Trafik Eğitim Parkları tamamlanarak faaliyete başladı. Aksaray, Bilecik, Bursa, Karabük, Mardin, Trabzon, Osmaniye, Edirne ve Batman olmak üzere dokuz ilde ise parkların yapımı devam ediyor.

Fil Hortumları Şaşırtıyor...

Georgia Tech Üniversitesi'nden bir grup bilim insanı yakın zamanda fillerin emme gücünü nasıl kullandıklarını inceledi.

Filler bunu hortumlarının ucunda bulunan iki parmak benzeri uç sayesinde başarıyorlar. Bu parmağa benzer uçlar bir şeyleri kolaylıkla yakalamalarına olanak sağlıyor. Ancak bazı durumlarda da hortumuyla "vakumlandırıp" onları ağızlarına koyuyorlar. Filler ince veya kırılabilir bir şeyi kırmadan kaldırmak için bile emmeyi kullanabiliyorlar.

Bilim insanları, bir filin sadece 1,5 saniyede yaklaşık 5,5 litre su emebileceğini fark ettiler. Bir filin havayı ne kadar hızlı emebileceğini hesapladıklarında, hızın saatte 540 kilometreden daha hızlı olduğunu buldular. Bu, birçok hızlı trenden daha hızlı. Sıvı emme testi, fillerin hortumlarının olması gerekenden daha fazla sıvı tuttuğunu da ortaya çıkardı. Fil sıvıyı emdiğinde burun deliklerinin genişlediğini ve hortumun %64'e kadar daha fazla tutabildiğini keşfettiler.

Araştırmacılar, bu tür yeteneklerin robotlar için faydalı olabileceğini düşünüyorlar. Önümüzdeki yıllarda filleri örnek alan robotlarla karşılaşmamız mümkün görünüyor.

Sen de kendi haberini hazırlayıp sosyal medya hesabında @kipirticocuk etiketiyle paylaşabilirsin. Haberini hazırlarken 3,4,5 ve 6. sayılarımızda yayınladığımız "Haber Hazırlamaca" rehberine bir bak istersen.

TUHAFA BİR
YABANCI

Öykü

Sevgi Sıla Bilgin

Aydınlıkevler Sitesi sakinleri, sabah uyandıklarında korunaklı sahillerinde kocaman bir karavan gördüler. Pembe beyaz renge lollipopa benzeyen bu aracın kapısı açıktı. İçeriden insanın içini cıvılatan bir müzik duyuluyordu. Site yöneticisi Semih Bey; beyaz fötr şapkasını dikkatlice düzeltti, bıyıklarına şöyle bir dokundu ve yavaş yavaş karavana yürümeye başladı. “Semih Beyciğim, rica ederim dikkatli olun!” diye seslendi Neriman Hanım. “Hanımefendi korkmayınız. Unutmayınız ki karşınızda emekli bir yarbay duruyor. Ben asla kimseden çekinmem!” “Aman yine de dikkat efendim!” diye seslenmekten kendini alamadı kadın.

Arya, dedesinin ardından koşarak sahile inmişti. Hayatın bu kadar yavaş aktığı sahil sitesinde nihayet bir olay gerçekleşmişti, hem de en gizemlisinden. Arya'nın en sevdiği şey, kahramanı dedektif olan kitapları okumaktı. Büyüyünce, dünyanın en çabuk sır çözen dedektifi olacaktı. Olay yeri inceleme çantası her zaman yanındaydı. Şimdi de karavanı incelemek için taşıyordu onu. Bu tuhaf araçta kesin bir kaçakçı yaşıyordu. Muhtemelen de tarihi eser kaçıyordu. “Dede! Bekle beni! Dedeeeee!” Semih Bey, adımlarını biraz yavaşlatsa da durmadı. Arya nasıl olsa ona yetişecekti. “Yine dikkatimi dağıtacak bu kız. Zeynep de taşınacak zamanı buldu. Bu deli yumurcağı başıma bırakıp gittiler, diye düşündü sıkıntıyla.

Karavana çoktan gelmişti. Müzik, kulakları tırmalayacak kadar yüksekti. “Vivaldi'nin İlkbahar Konçertosu değil mi bu?” diye mırıldandı Semih Bey. Gençliğinden beri çok severdi bu konçertoyu. O sırada Arya da dedesine yetişmişti. Eski püskü çantasını kumların üstüne koymuş, telaşla açıp bir şeyler aramaya başlamıştı. “Dede, sakın girme. Önce galoşları giy. Etraftaki kanıtları kirletmememiz gerekiyor.” “Arya bir sus kızım. İzin ver de içeriye bakayım.” Küçük kız dedesinin sesindeki otoriter tonu sezmişti. Heyecanı söndü, çantasını kapattı ve kenara çekildi.

Sahil, denize girmek için gelenlerle dolmaya başlamıştı. Karavanı gören herkes birbirine soru soruyordu. Neriman Hanım, soruları cevaplamayı görev edinmişti. Evet, karavanı sabah görmüşlerdi. Hayır, kimin yaşadığını görmemişlerdi. Evet, müzik sesi hiç kesilmiyordu. Ayol, Semih Bey karavanın sahibinin kim olduğunu nereden bilecekti? En sonunda “Ay aman off!” diye bağırıldı. “Birazdan öğreniriz kimin nesiymiş kimin fesiymiş. Azıcık bekleyin canım siz de!” Sitenin gençlerinden İda, Neriman'ın kızardığını görünce telaşlandı. “Neriman Teyzeciğim, sakın olun. Bekleyelim tabii.” diyerek ortamı sakinleştirdi.

“Öh öh kimse var mı? Kapıdayım efendim. Kimse var mı?” Semih Bey'in sorusu yanıtsız kaldı. Yaşlı adam çaresiz, karavanın içine girdi.

Aracın içi mis gibi tarçınli kek kokuyordu. Pencerenin yanındaki kanepede, puf böreklere benzeyen sarımsak bir kedi uyukluyordu. Dışarıdaki pembe beyazlık, içeride de devam ediyordu. Pencerelede perde yerine cam boncuklardan yapılmış zincirler vardı. İnsanın ruhunu canlandıran tüm renkler, bu küçük yerde kullanılmıştı. Semih Bey, çok beğense de aldığı terbiye gereği çabucak dışarı çıktı. Arya ortalarında gözüküyordu. Anlaşılan torunu ona alınmış, çekip gitmişti. “Alırım ben onun gönlünü,” dedi içinden. Geldiği yöne doğru yürümeye başladı ki, bir köpek havlayarak üzerine doğru gelince olduğu yerde donakaldı. “Tarçın! Tarçın koşma kızım!” Köpeğin arkasından, beyaz uzun elbisesi ayaklarına dolana dolana koşan bir kadın gördü emekli asker. “Ne olur kusuruma bakmayın beyefendi. Tarçın havlar ama ısırmaz. İki dakikada sevdiren kendini. Hay Allah çok mu korktunuz?” Nefes nefese kalan kadının son dediğine “Ben hiçbir şeyden korkmam efendim. Ama tasmamız köpek gezdirmek ne demek? Biraz tedbir

lütfen!” diye sinirli şekilde yanıt verdi adam. Kadın, bu sözleri hafifçe gülümseyerek dinledi. “Karavanımdan çıkan sizsiniz. Tarçın doğal olarak evini korumak istedi,” dedi. “Karavan size mi ait? Hanımefendi karavanı sahile park etmek yasaktır.” “Nerede yazıyor bu yasak?” Semih Bey cevap vermek için ağzını açtı ama sesi duyulmadı. Sahi nerede yazıyordu bu yasak? “Ee... Aa... Nerede yazıyorsa yazıyor. Lütfen sahilimizden bu koca şeyi kaldırın,” dedi tutuk tutuk. Kadın bu sefer daha çok gülererek “Niye?” diye sordu. Bu sırada sahil kenarında bekleyenler dayanamayıp karavanın çevresine gelmişlerdi. Neriman Hanım, Semih Bey’in yanına yaklaştı hemen. “Niyesi mi var efendim. Oturacak yer kalmadı bize,” diye adamın yerine cevap verdi. Semih Bey, dönüp komşusuna gülümsedi. Karavanın sahibi kadın da bu gülümsemeyi görmüştü. “Bence hep beraber oturup bir çay içelim. Taze kekim de var,” dedi. Amacı havayı yumuşatmaktı anlaşılan. Keki duyanların yüz ifadesi değişti ve havlularını serip kumlara oturdular.

Yaşlı adam, karavan sahibinin yüzüne dikkatli bir biçimde baktı. Kadın çok yakından tanıdığı birine benziyordu. Adam, kime benzettiğini bulamamıştı. Keşke Arya olsaydı kesin o, kadının kimse benzediğini bulurdu, diye düşündü. Semih Bey, etrafına bakındı. Arya ortalarda yoktu. Kız mümkün değil bunu kaçırmazdı. Telaşlandığını belli etmemeye çalıştı. Karavandan iki termos ve bir sürü kâğıt bardakla çıkan kadının yardımına İda koştu. Kadın, genç kıza gülümsedi ve içeriye girip dilimlenmiş kek tabağıyla geri döndü. Çayların ilk yudumu içilip kekten bir ısırık alınınca, site sakinleri dikkatlerini beyaz elbiseli, koca köpekli kadına yönelttiler. İda dayanamadı “Adınız ne?” diye sordu. Kadın tuhaf bir şekilde gülümseyerek “Arya,” dedi. Semih Bey “Torunumun adı da Arya, ne tesadüf,” deyince kadın yine o gülümsemesini takındı. “Biliyorum. Siz de Semih Bey’siniz değil mi?” diye sordu. Neriman Hanım, çok şaşırılmıştı. “Nereden biliyorsunuz Arya Hanımcığım Semih Bey’in adını?” Kadın, onu duymazlıktan geldi ve adama dönerek “Torununuz nerede beyefendi?” diye sordu. Semih Bey “Buralardadır,” diye geveledi ağzında. “Aramayacak mısınız?” diye üsteledi kadın. Adam ne cevap vereceğini şaşırılmıştı. “Ararım tabii ama buralardadır,” dedi yine. “Karavana bakmak istersiniz bence,” dedi kadın. Bu sırada konuşmalar kesilmişti. Ortada bir tuhaflık vardı ve herkes bunu seziyordu. Hakikaten sitenin dedektifi Arya neredeydi?

Semih Bey yerinden kalktı ve bu sefer karavana çekinerek girdi. Müzik duyulmuyordu ve içerisi dışarının aydınlığına inat, oldukça loştu. “Arya?” diye seslendi. Ses yoktu. İçeride değil

belli ki torunu. Dışarı çıkmak için kapıya yöneldiğinde Tarçın’ı gördü. Hayvan onun çıkmasına izin vermedi. Semih Bey, korkmaya başlamıştı ki Arya’nın sesini duydu. “Dede, arkana bak. Ben buradayım.” Adam hızla döndü ve ağzı şaşkınlıktan açık kaldı. Arya, karavan sahibi Arya’nın elini tutmuş kendisine bakıyordu. İki arasında benzerlikten öte bir bağ vardı. Sanki büyük Arya, torununun yirmi yıl sonraki hâliydi. Adamcağız bu durumu anlamlandırmaya çalışırken yüzünde bir ıslaklık hissetti. Elini yanağına değdirdiğinde pütürlü bir dille karşılaştı. Uzaklardan torununun ona seslendiğini işitti. Küçük kız karşısında değil miydi? Duyduğu ses kime aitti? Yüreği sıkışmaya başlamıştı. “Arya? Arya? Aryaaaa!” diye bağıırken uyandı.

Karavanın tabanında yatıyordu. Sarman kedi, yüzünü yalıyordu durmadan. “Dede? Dede iyi misin? Dede düşün, başını çarptın. Kıpırdama sakın. Arya Abla ambulans çağırdı.” Semih Bey “Arya Abla kim?” diye sordu zar zor. O sırada yanına oturmuş beyaz elbiseli kadınla, koca köpeği gördü. “Semih Bey, özür dilerim. Tarçın sizi içeride görünce üzerinize atladı. Kafanızı yere çok sert çarptınız. İyisiniz değil mi? Hay Allah, gördünüz mü kızımın yaptığını?” Semih Bey, hiçbir şey anlamıyordu. Biraz önce yaşadıkları neydi? Arya büyümüş müydü? Yıl kaçtı? Konuşmaya çalıştı ama sesi çıkmıyordu. O sırada ambulansın sireni duydu. Neriman Hanım’ın korkudan tizleşmiş sesini işitti. Bayılmadan önce kadınla göz göze geldi. Kadın o tuhaf gülümsemesiyle ona bakıyordu. “Dede, benim korkma,” dediğine emindi ama kimseye bunu kanıtlayamazdı.

Kodlama

Her sırada belirtilen kareleri doldurduğunuzda ortaya bir QR kod çıkacak. Bu kodu akıllı telefona okuttuğunuzda sizi bir sürpriz bekliyor. Haydi hemen başlayalım.

[A:4-22] , [B:10-12-16] , [C:4-9-11-13-15-22]
[D:1-3-4-5-7-9-13-16-17-19-21-22-23-25] , [E:4-11-12-14-22] , [F:9-12-13-17]
[G:4-22] , [H:10-11-13-15] , [I:2-6-14-17-23-24] , [J:3-4-6-8-10-12-13-14-15-18-22-25]
[K:2-4-5-7-9-12-14-15-17-21-24-25] , [L:5-11-13-14-19-23-24-25]
[M:7-8-11-13-14-15-17-18-19-24-25] , [N:3-4-8-9-10-12-14-16-18-22-24-25]
[O:3-5-11-14-15-17-21-25] , [Ö:3-4-5-6-19-23] , [P:3-4-6-7-8-9-10-15-25]
[R:9-10-12-13-14-17-22-25] , [S:4-14-15-19] , [T:9-11-13-14-22-23-24-25] , [U:4-9-16]
[Ü:1-3-4-5-7-10-11-17-18-19-20-22-24-25] , [V:4-11-12-13-14-15-16-17-19-21-24]
[Y:13-20-21-22-23-25] , [Z:4-16-18-20-21-22-23-24-25]

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
A																									
B																									
C																									
D																									
E																									
F																									
G																									
H																									
I																									
J																									
K																									
L																									
M																									
N																									
O																									
Ö																									
P																									
R																									
S																									
T																									
U																									
Ü																									
V																									
Y																									
Z																									

Dilek Yılmaz

ZEYTİN AĞACI VE KANDIRIKÇI ARKADAŞI İNCİR

Bu yazımda hayranı olduğum bir ağacı, barışın simgesi zeytin ağacını anlatmayı düşündüm. Sonra yeni bir şey öğrendim o zaman dedim ki bir değil iki ağaç anlatmalıyım.

Çocukluğumda yaz tatillerini ipe çekerdim. 'Kim yaz tatilini beklemez ki?' diyeceksiniz. Elbet öyledir ama benimki bir başkaydı. Biz İstanbul'da yaşıyoruz. Annemle babam Şanlıurfa'da doğup büyümüşler. Babam çalışmak için buraya gelince yerleşip kalmışlar. Aileleri orada olunca her yaz en azından bir aylığına Urfa'ya giderdik. O zamanlar Topkapı'da otobüslerin kalktığı kocaman bir otogar vardı. Annem uzun sürecek yolculuğumuz için çeşit çeşit yiyecekler hazırlardı ve sabahın erken saatinde otobüse binerdik. Dile kolay, İstanbul'dan Urfa'ya gitmek tam yirmi dört saat sürerdi. Oraya varınca da zaman öyle hızlı akıp giderdi ki bir bakmışız tekrar İstanbul'a dönmek için otobüse binmişiz. Eminim siz de bu "göz açıp kapayıncaya geçen zaman" duygusunu bilirsiniz. Bir şeyden çok keyif alıyorsanız hemen biter. Neyse konumuz bu değil. Konumuz dedemin bağı ve bağının içindeki dev zeytin ağacı. O zamanlar benim boyum kısa olduğu için mi öyle gelirdi yoksa ağaç gerçekten kocaman olduğu için mi emin değilim. Urfa'nın sıcak yaz günlerinde bir gölge ararken sığındığımız o zeytin ağacı bir dost gibi bize kucak açardı. Altına uzanıp, rüzgârla dans eden dallarını izlerken

dedemden dinlediğim macera dolu masalları hiç unutamam. Evet kahvaltı soframıza eşlik eden zeytinleri biliyordum ama onların bu ağaçtan toplandığını hiç bilmiyordum. İşte hayatım ilk zeytin ağacıyla orada tanıştım.

Sonra zaman geçti hepimiz gibi ben de büyüdüm. Büyüdükçe gezdim, gezdikçe daha çok zeytin ağacı gördüm. Nasıl görmeyeyim ki? Doğudan batıya her bölgemizde yetişen zeytin türleri var. Ülkemizin, daha doğrusu Anadolu'nun zeytin ağacının ana vatanı olduğunu biliyor muydunuz? Bulunan zeytin yaprağı fosillerine göre 50.000 yıl öncesinde bile zeytin ağacı varmış. Birçok kaynağa göre yabani zeytin ağacı ilk önce Anadolu'da ortaya çıkmış. Sonra MÖ 4000 yıllarında burada yaşayan bir insan topluluğu bu zeytini işlemiş. Bu türe delice zeytinleri denirmiş ve bugün hâlâ ülkemizde, Toroslarda delice ormanları bulunuyor.

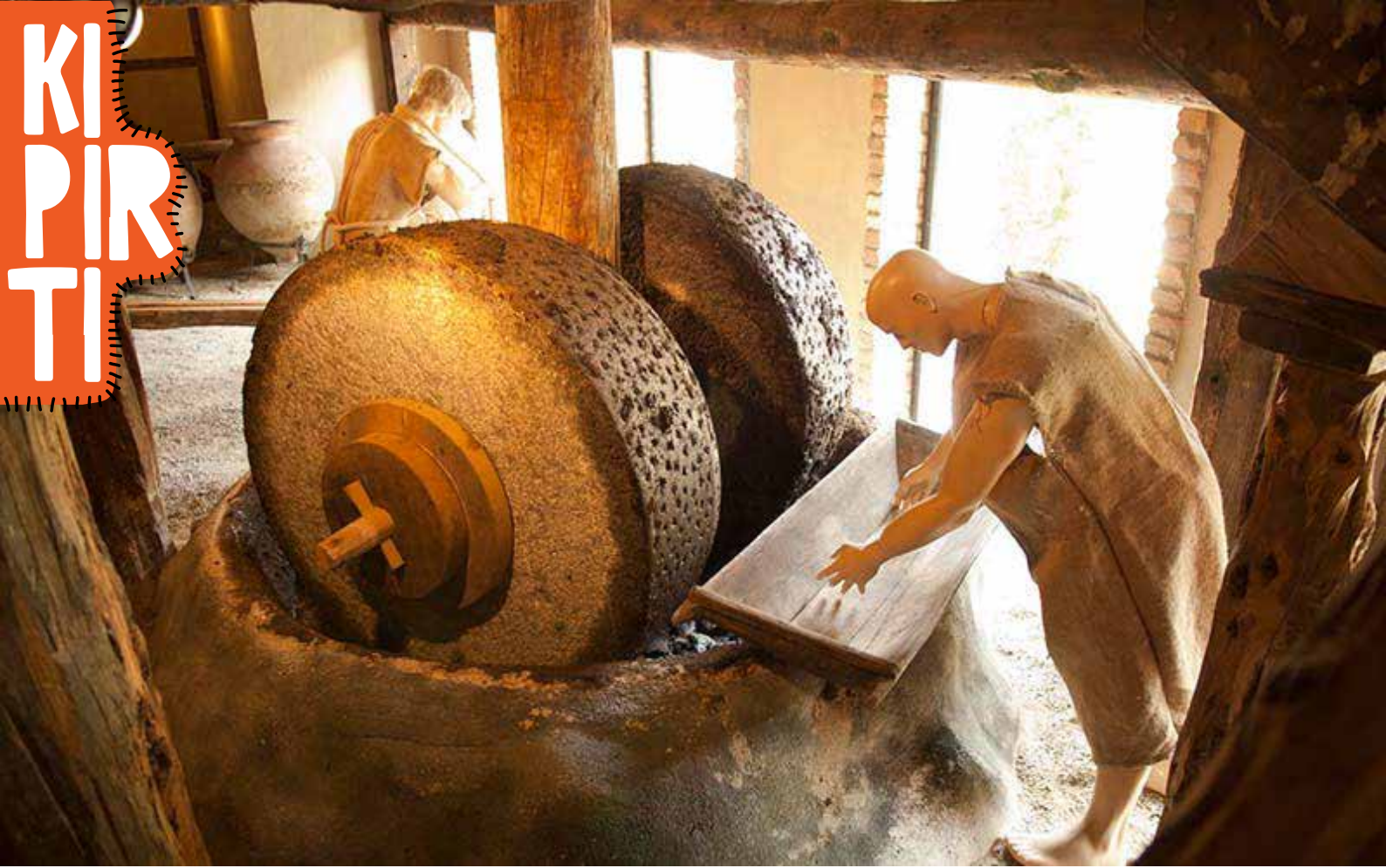

Zeytin tarlasında incir ağacı.

Zeytin toplayanları gösteren tarihi bir amfora.

Zeytin ağacının ortaya çıkışıyla ilgili o kadar çok efsane var ki okusanız şaşarsınız. Hepsi de bana göre çok keyifli. En çok bilineni beyaz bir güvercin hakkındadır. Nuh yeryüzünü kaplayan suların çekilip çekilmediğini öğrenmek için bir güvercin uçurur. Güvercin gittiği yerden bir zeytin dalıyla geri gelir. Böylece zeytin dalı yüzyıllar boyunca barışın sembolü olur. Tabii sadece bu kadar da değil... Zeytin insanlık için çok değerlidir çünkü hem karınlarımızı doyuruyor hem de sağlık veriyor. Sadece meyvesi çiğ haliyle yenmiyor. Yağından da faydalanıyoruz. Eminim siz de yazın ailenizde çıktığınız tatillerde zeytinlikler ya da en azından birkaç zeytin ağacı görüyorsunuzdur. Üstelik o bölgelerde, eğer şanslıysanız ve biraz da meraklıysanız, eski dönemlerden kalma zeytin işleme tesisleri de olabilir. Mesela ben en son İzmir Urla'da böyle bir antik zeytin üretim tesisi gezdim.

İzmir Urala Oleatrium Müzesi, antik dönemde zeytinyağı üretimi.

Zeytin ağaçlarının yetişmesi toprak ve güneş oldukça çok da kolay. Ülkemizin bazı yerlerinde kendi kendine yetişen binlerce zeytin ağacı var. Ama eğer bir zeytinliğiniz varsa ve zeytin üretiyorsanız orada mutlaka bulunması gereken bir ağaç daha var: İncir. Neden ki dediğinizi duyar gibiyim, hemen anlatayım. Zeytin ağacının meyveleri genelde haziran ayında olgunlaşır. İşte tam da bu sırada onları yemeği çok seven zeytin sinekleri etrafta toplanır ve meyvelere zarar verir. Bunun için günümüzde böcek ilaçları kullanılıyor. Fakat bu ilaçların çoğu hem insanlara hem de doğaya zarar veriyor. Eğer zeytin ağaçlarının arasına birkaç tane incir ağacı dikilirse sinekler zeytinleri değil incirleri yemeği tercih ediyorlar. Çünkü incir ağaçları da haziran ayında meyve vermeye başlıyor. Olgun, tatlı mı tatlı incir meyvesinin dibinden şerbeti akar ya! Sinekler ona dayanamıyor. Böylece zeytinleri rahat bırakıyorlar. Ben bunu öğrendiğimde “Aaa demek zeytin ağacının

kandırıkçı bir arkadaşı varmış, o da incirmiş” demiştim, arkadaşımın çok gülmüştük. Tahmin edeceğiniz gibi arkadaşımın bir zeytinliği var. Bu anlattığımı herkes bilmez; zeytin yetiştiricileri, benim gibi çok meraklılar ve bir de bu yazıyı okuyan sizler dışında tabii.

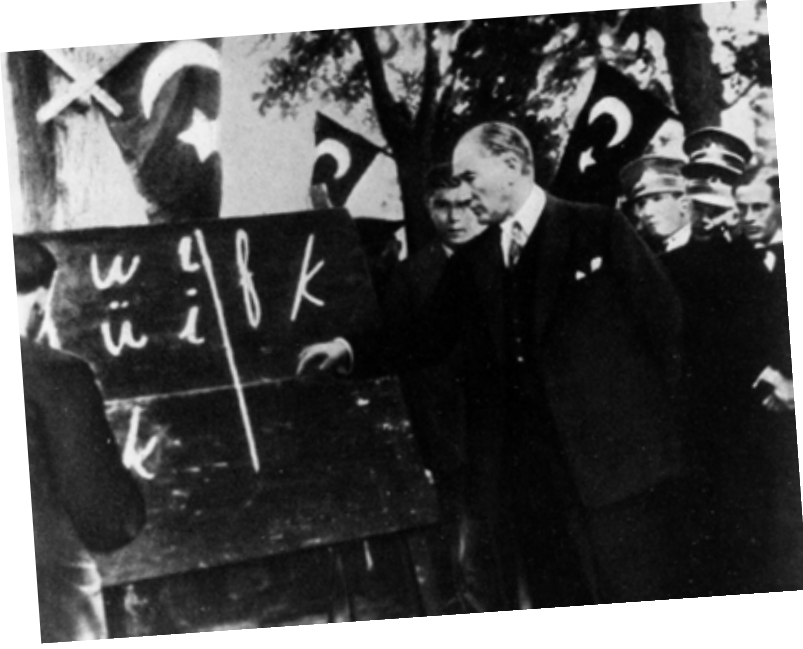

Ballı incir

İlknur Erdoğan

Şiir

Şairimiz bazı harfleri eklemeyi sanırız unutmuş. Eksik olan harfleri abecetik olarak alt alta sıralayarak hazırlayacağınız kısa şiirinizi sosyal medya hesabınızda @kipirticocuk etiketiyle paylaşabilirsiniz.

ALFABEM

Aşkla
Başladım
Canlandı
Çevrem
Dünyam
Evren
Fark ettim
Gülümsedim her bir varlığa
Işık içinde
Janjanlı kelimelerle
Kendi dilimde
Laf ebeliği yaptım
Masallar uydurdum
Namerler yazdım
Oyunlar oynadım
Parladı kalbim
Resimler yaptım mutluluğu anlatan
Sözcükler uydurdum sonsuzluğa akan
Şiirler yazdım kendimce
Tüm oldum, bütün oldum böylece
Uçtum kanatlandım, harflerle
Ve
Yenilendim
Zenginleştim alfabemle

Filiz Gündoğan

DİLE GELEN BEDEN

YAZAN: BARIŞ GÖNÜLŞEN

RESİMLEYEN: KEMAL ARSLAN

TÜR: KURGU DIŞI

GİNKO ÇOCUK, 2020,92 SAYFA

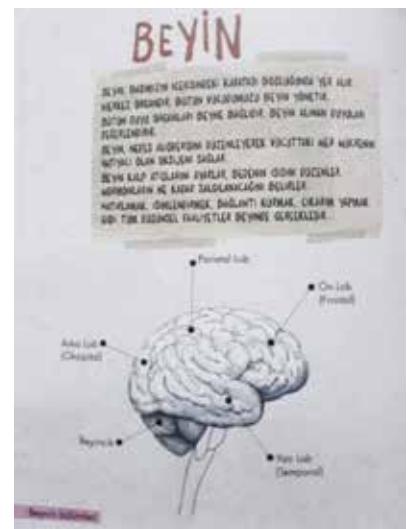

Baş, kafa, burun, göz, kulak, dil diş, boyun, omuz, göğüs, sırt, kalp, ciğer, mide, kol, el, parmak, ayak. Evet sevgili arkadaşlar, bütün bu saydığım organlarla ilgili birer tane deyim söyleyebilir misiniz? Şöyle bir düşünürseniz duygularımızı anlatırken beden ile ilgili ifadeleri çok sık kullandığımızı göreceksiniz.

Kitap günlük dilde en sık kullandığımız deyimleri ilginç espiriler ve hayran kalacağınız resimlerle anlatıyor.

Bu kitapla tanışmanızı gerçekten çok isterim çünkü çok eğlenceli. Arkadaşlarınızla bu kitap sayesinde oyun bile oynayabilirsiniz. Üstelik sadece Türkçe dersinde değil, Fen Bilgisi dersinde de kullanabilirsiniz. İnsan vücudunun işleyişini, yapısını, özelliklerini aklınızı başınızdan alacak resimleri ve esprileriyle ilginç bir şekilde açıklamış.

Haydi gelin bu kitabı devirin, anlatım gücünüzü daha etkili hale getirin.

KEDİLER GİREMEZ APARTMANI

YAZAN: KADER VARLIK

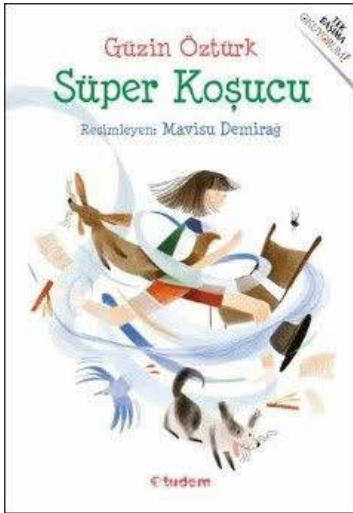
RESİMLEYEN: HÜLYA ERDİL ÇAKIROĞLU

TÜR: HİKÂYE

NOBEL ÇOCUK YAYINLARI, 2021, 32 SAYFA

**“DOĞA ŞARKISINI
DİNLEMEK İSTEYENLERE SÖYLÜYOR.”**

En yakın hayvan dostlarımızdan biridir kediler. Evde başkadır halleri, dışarıda bir başka. Bir bakarsınız siz daha yatmadan battaniyenize kıvrılmış. Bir bakarsınız, sabah uyanmadan ayak parmaklarınızı kemirmiş. Sokak kedilerinin ise bambaşka şekillerde görebilirsiniz. Çöp kutusunu karıştırırken örneğin. Bir köpekten kaçarken, ağaca tırmanırken ya da tırmandığı ağaçtan inmeye çalışırken. Bizim Kediş ise sokakta yaşayanlardan. Kedilerin girilmesine izin verilmeyen bir apartmanda akıllı fikri. Ama bilirsiniz ki kediler aklına koyduklarını yapmak için her yolu dener. Bakalım Kediş neler yapacak apartmana girmek için? Bu macerada bir yol arkadaşı olacak mı? Bu arada size güzel bir haberim var: Öykümüzün yazarı çocukları çok seviyor ve bahçesinde tavşan besliyor. Öykü ile ilgili merak ettiğiniz konuları yazarın kader-turgay@hotmail.com adresine e-posta yoluyla iletebilirsiniz.

SÜPER KOŞUCU

YAZAN: GÜZİN ÖZTÜRK

RESİMLEYEN: MAVİSU DEMİRAĞ

TÜR: ÖYKÜ

TUDEM YAYINLARI 2021, 40 SAYFA

**HAYALLERİNİN PEŞİNDEN
KOŞANLARIN ÖYKÜSÜ...**

Zıplarken hızını alamayıp bulutlara dokunanlardan mısınız?
Yoksa takla atarken hızını alamayıp kar topuna dönüşenlerden mi?

Yüzerken hızını alamayıp dalgaları aşanlardan mısınız?

Yoksa koşarken hızını alamayıp rüzgâr misali etrafınızı silip süpürenlerden mi?

Her ne olursanız olun sevgili çocuklar, istediğiniz şeyi haykırın. Tıpkı Elif gibi. O zaman düşünceleriniz ağır gelmez kendinize. Rüzgâr olursunuz, fırtına olursunuz. Hayalleriniz, tutkularınız, istekleriniz gerçek olsun istiyorsanız. Bir parça sabır, bir parça kararlılık, bir parça azim gerek. Ama en çok ne lazım dersanız Elif'in öyküsünü okuyup buna siz karar verin derim.

GÖKYÜZÜ SEVİNCİ

YAZAN: MİNE ÖMER

RESİMLEYEN: AZİME A. YAZICI

TÜR: ÖYKÜ

NEZİH-ER YAYINLARI, 2019 47 SAYFA

BULUTLAR OYUN ARKADAŞIMDIR BENİM İÇİM KIPIR KIPIR OLUR, DÜNYAYA SARILIRIM.

Bahçedeki kaplumbağaya şarkı söylemek, bulutların arasında koşmanın yolunu aramak, kedilerin mırıldanmasını can kulağıyla dinlemek bir çocuğu haylaz yapar mı?

“Hayır” dediğinizi duyar gibiyim sevgili arkadaşlar. O halde insanların öğle saatlerinde güneşi ve gökyüzünü neden yalnız

biraktığını merak etmek de haylazlık sayılmaz öyle değil mi? Öykümüzün kahramanı Yonca, doğa ile oyun oynarken hem eğleniyor hem keşfediyor. Doğanın barındırdığı güzellikler onun içini kıpır kıpır yapıyor. Ve Yonca'nın içindeki sevgi büyüdükçe savaşı daha çok sorgulamaya başlıyor.

Savaşta gökyüzünün yaralanıp yaralanmadığını, kuşlar için tehlikeli olmayanın insanlar için neden tehlikeli olduğunu merak ediyor, düşünüyor ,araştırıyor. Sizce Yonca aradığı yanıtları bulabilecek mi ?

PELİN VE KÜÇÜK DOSTU KARAMEL

YAZAN: TUĞBA GÜRBÜZ

RESİMLEYEN: SADIYE MADEN

TÜR: ÖYKÜ

SİA YAYINLARI,2021, 62 SAYFA

HAYAT HER ZAMAN SÜRPRİZLERLE DOLU MUDUR?

Birbirinden güzel beş tane öykü var bu kitapta arkadaşlar.Ve her öykünün kahramanı Pelin adında bir çocuk.Pelin için odasını toplamak yorucu bir iş. Beklemek sıkıcı. Günlük yazmak dersiniz ödevden beter.

Sizlerinde var mı böyle yorucu ve sıkıcı bulduğunuz işler? Pelin'in hayatı bu aralar biraz hareketli.Uzak yol kaptanı olan babası gemiden yeni dönmüş ve Pelin onunla vakit geçirmek için can atıyor.Öte yandan anneannesi rahatsızlandığı için onun yanına gitmek zorundalar.Yola çıkmadan dayısının evlerine gelmesi ve yolda onlara eşlik etmesiyle Pelin'in keyfi yerine geliyor.Tahmin ederseniz ki macerasız yolculuk olmaz. Yolda neler olduğunu ve Pelin'in başına gelen diğer olayları merak ettiyseniz haydi durmayın alın kitabı elinize.

Ayhan Gündüz

Şiir

KI
PIR
TI

ÇOCUK OLMAK

Küçük ellerim, ayaklarım
Büyük düşlerim, rüyalarım
Şimşek çakınca yırtılır ya gökyüzü
Ben dikerim sihirli asamla
Bulutları sıraya koyar
Üflerim kurak topraklara

Ödevlerim hokus pokus
Çantamla saklandım
Ayıcık ebe olurken
Dünyadan seslendi annem
Büyü bozuldu, ebelendim

Bedia Korkmaz

Çerçeveye Sığmayan Sanat: Arazi Sanatı

Sanat eseri denilince aklımıza genelde sergilerde veya müzelerde sergilenen resimler, heykeller ve çeşitli el sanatları çalışmaları gelir. Müzelerdeki eserler dış etkenlere karşı koruma altına alınmış eserlerdir. Yani güneş ışığından, rüzgârdan ya da dokunulmaktan korunan eserlerdir bunlar. Müzelerdeki kadar korunaklı olmasa da açık alanlarda belirli noktalarda sergilenen eserler de vardır. Mesela büyük heykeller, anıtlar, sanatsal değeri olan mimari yapılar gibi. Ancak bunlar da yine çoğunlukla dokunulmayan ve zaman zaman bakımı yapılan eserlerdir.

Peki, rüzgârın, yağmurun, güneşin ya da canlıların etkisiyle değişmesi, farklılaşması olağan kabul edilen bir sanat eseri ile karşılaştınız mı hiç? Ya da oldukça büyük ve hatta üzerinde dolaşılabilen, bulunduğunuz

noktaya göre eserin yalnızca belli kısımlarını görebildiğiniz, deneyimleyebildiğiniz bir sanat eseri var mıdır? Arazi sanatı olarak isimlendirilen bu tarz sanat eserleri işte aynen böyle, açık alanlarda, zamanın, doğanın ve tüm canlıların etkilerine açık bir şekilde sergileniyor. Buldukları yerden başka yerlere taşınamıyor. Bu eserler buldukları çevreye aitler ve çevreyle etkileşim içindeler. Arazi sanatı alanında en çok bilinen ve ilk örneklerden birisi olarak kabul edilen çalışmanın adı Spiral İskele. Robert Smithson tarafından 1970 yılında tamamlanan bu çalışma Amerika Utah' ta bulunan Büyük Tuz Gölü' nde yer alıyor. Dört yüz altmış metre uzunluğundaki çalışmanın malzemesi doğa. Tuz Gölü'ne sarmal şeklinde yerleştirilmiş kayalar ve topraktan oluşuyor. Böylesi büyük bir çalışmayı sanatçı elbette tek başına gerçekleştirmemiş. Fikir aşamasından uygulama aşamasına geçerken, sanatçının pek çok insanla birlikte çalışması ve iş makineleri, buldozerler, kamyonlar gibi araçlar kullanması gerekmiş. Çalışmanın spiral şekli, Amerika kıtasında bulunan tarih öncesi dönemden kalan arazi sanatı örneklerinden esinlenilmiş. Spiral forma sahip iskelenin üzerinde yürümeye başladığınızda saat yönünün tersine doğru hareket etmiş oluyorsunuz. Tasarımdaki bu ayrıntı zamanda geriye dönüşle ilgili bir çağrışım yapıyor. Zaten sanatçı da bu çalışmasıyla, sanatı galerilerin ve müzelerin

dışına taşıyarak hem zaman içinde birbirinden uzaklaşan doğa ve insanı bir araya getirmeyi hem de tahrip olmuş alanları yeniden doğaya kazandırmayı amaçlamış.

Çevre sanatı olarak da anılan arazi sanatı alanında bilinen bir diğer isim de İngiltere’den Andy Goldsworthy. Sanatçı eserlerinde tamamen doğanın içinde var olan yaprak, çiçek, taş, dal ya da buz gibi malzemeleri kullanarak çizgi, daire ya da kare gibi geometrik formlar oluşturuyor. Çalışmaları çok büyük boyutlarda değil. Çevreci bir anlayışa sahip olan Goldsworthy, zamanın etkisiyle doğada kaybolabilecek kısa ömürlü ve küçük düzenlemeler yapıyor. Yani doğanın veya canlıların etkisiyle bozulana kadar geçici bir süre var olabilen çalışmalar. Geçici olan bu çalışmalarını fotoğraflayarak kalıcı hale getiriyor. Doğada ürettiği eserlerini, o an orada bulunan malzemelerle, özellikle hiçbir canlıya zarar vermeyecek biçimde oluşturuyor.

2000’li yıllardan itibaren Türkiye’de de pek çok arazi sanatı çalışması gerçekleşmeye başladı. Mehmet Ali Uysal’ın Dünyanın En İyi Kamusal Sanat Örneği listesine giren Ten 2 adlı çalışması bunlardan biri. Sanatçı, bu çalışmada eseri izleyenlerin algısıyla oynayarak yeryüzü ve insan teni arasında bir bağ kurmayı amaçlamış. Dev bir mandal ile toprak yüzeyini esneterek, toprak ile ten

arasındaki benzerliği göstermiş. Mehmet Ali Uysal bir röportajda kendisine yöneltilen “Ürettiğin bir çalışmayı sokağa bırakmak nasıl bir his” sorusuna şöyle bir cevap vermiş: “Sonu var elbette, yıpranabilir. Çok iyi baksalar bile maksimum elli yıl dayanır. İşlerime tekrar gidip bakmaya korkuyorum.”

Peki siz toprak, kum, yaprak, taş gibi doğada bulduğunuz çeşitli malzemelerle arazi sanatı çalışmalarını yapmak ister misiniz? Bunları farklı biçimlerde bir araya getirip, kendinizce düzenlemeler yapabilirsiniz. Siz de çalışmanızın doğanın etkisiyle bozulmasından ya da yok olmasından endişeleniyorsanız, merak etmeyin fotoğrafını çekerek çalışmanızı kalıcı hale getirebilirsiniz.

Elif Bülül

Toplumun küçük bireyleri... Bitki birlikleri

Bitki örtüsü, bitki birliklerinden meydana geliyor. Çünkü onların da toplumsal düzenleri var. Aynen biz insanlar gibi. Birlik kuran bitkiler birbirleriyle akraba değiller. Yaşayış koşulları birbirine uygun bitki türleri sanki birbirlerine söz vermişler gibi buluşurlar ve ayrılmazlar. Tabii bunun için çevre şartlarının da uygun olması gerekir.

Büyük birlik bitkileri kurucu ve sadık üyelerdir. O nedenle onların isimlerini alırlar. Karaorman birliği ya da tüylü meşeler birliği gibi. Çalı, çimen, ot yosunu gibi bitkiler ise küçük bitki birlikleridir. Kurucu türler farklılaştıkça onlarla yaşayan küçük bitkiler de farklılaşır.

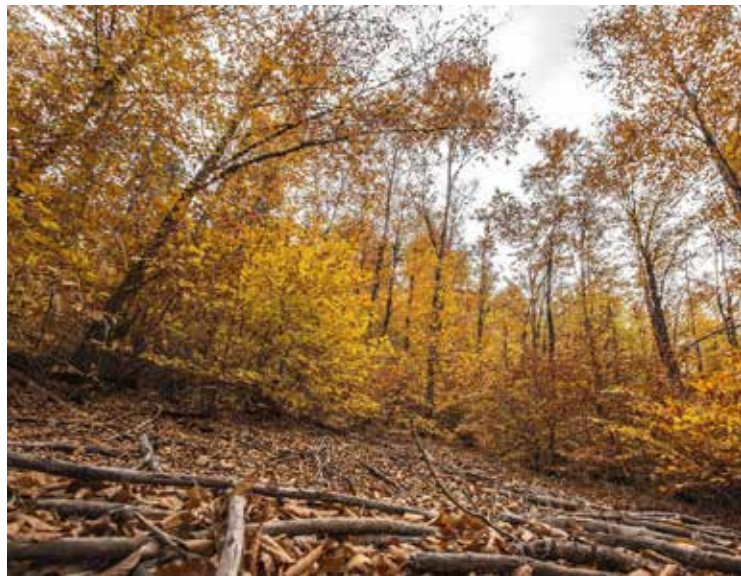
Bir kayın ormanı ve bir meşe ormanı; birinde kayın ağaçları, ötekinde ise meşe çok olduğundan iki ayrı birlik değildir. Örneğin kayın ormanındaki kayın ağaçlarıyla birlik kuran çalı, çimen ve ot yosun türleri, meşe ormanındakilerden başkadır.

Hatta bir kayın ormanının herhangi bir kesiminde görünen bitki birliğini, aynı ormanın başka bir yerinde bile göremezsiniz. Bunun nedeni toprağın yapısı ya da o bölgenin yeterince güneş alıp almamasına bağlı olabilir.

Toprak nemli ya da kurak; az ışıklı ve çok gölgeli; asidik veya alkali yapıda olabilir. Bundan dolayı kayın ile yetişen küçük birlikler için çevre şartları uygundur, başkaları için değildir. İşte bu, kayın ormanının alt birliği olduğunun kanıtıdır.

Belli bir birliğe dadanan gedikli türler de vardır. Bunlar daimi olarak birlikle beraber yaşamak isteyen türlerdir. Aralarında o birlik içinde kendini mutlu sayan iyi ve gülbüz yetişenler olduğu gibi sıska ve cılız kalanlar da bulunur. Bir birliğe bağlı kalmayan, her yere sokulan bulaşık türlerden de bahsetmek gerekir. Bunlara kozmopolit bitkiler denir ki farklı iklim ve ortam koşullarında yaşamlarını sürdürebilirler. Fırsat buldukça hızla üreyerek sanki o birliği kendileri kurmuş gibi istila eder, manzarasına egemen olurlar. O kadar arsızdır bu türler.

Örneğin, kekik-geven birliği büyük bozkır birliğine bağlıdır. Kirpi ve yumak otları bu birliğin gediklilerindedir. Avcı otu vardır ki bu kozmopolittir. Diyelim ki biri gelip kekik ve gevenleri bir tane bırakmadan söküp gitti. Yumak ve kirpi otlarından, o bitki örtüsünün kekik-geven birliğinden olduğu belli olur. Yani, bir yerin, bir bölgenin bitki örtüsü tamamıyla harap olsa da; orasında burasında rastlanacak bitki türünden yola çıkarak eskiden nasıl bir bitki birliği ile örtülü olduğunu anlamak mümkündür.

Alıç ağacı, ahlat ve tüylü badem, tüylü meşe birliği üyeleridir. Bozkırda nerede kadın tuzluğu bitkisine rastlarsanız, eskiden orada tüylü meşe ormanı var diyebiliriz.

Ormanın ayrı bir iklimi var mıdır?

Bir meşe ormanı kesilirse ilkin ormanın iklimi bozulur. Nasıl mı? Meşeler kesilip yok olunca, gölgeleri de yok olur. O zaman güneş ışınları ormanın alt tabakalarına işler. İklim etmenlerinden birinde olan değişiklik yüzünden gölgede yetişmeye alışmış çalı ve otlar güneş altında kalırlar. Onları güneş tutar, su düzenleri yani sağlıkları bozulur.

Orman birliğine katılanlar, terleme yaparak ormanı nemlendirirler. Yani su buharı verirler. Meşeler gidince ormanın nemliliği de azalır. Ormanın toprağa vereceği organik atık azalınca bitkilerin çürümesiyle oluşan koyu renkli humus eksilir. Bu durum toprağın fiziksel ve kimyasal yapısını kötüleştirir. Bu nedenle toprağın da iklimi değişir.

Orman kendi kendini eken, yetiştiren bir birliktir. Bir yerde onun gelişmesi için uygun bir ortam hazırsa o kendini yaratır. Teker teker ağaç dikmekle orman olmaz. Bir dağın doruğundan eteğine kadar adım adım gelişen birlikler ormanlaşmaya giden yolu açarlar. Çıplak kayaları kemiren likenler yosunlara; yosunlar çimenlere; çimenler otlaklara; otlaklar çalılara; çalılar da ormana ve toprağa

Kekik

Yumak Otu

Kirpi Otu

Kadın
Tuzluğu

dönüşür. Böylelikle, burada çalışacak canlılara ortam sağlar. Yani biri ötekine öncülük yapar. Toprağın altında ve üstünde birbirini destekleyen ve tamamlayan etkin birlikler yoksa yapıcı canlı sistemler olmaz. Anadolu coğrafyamızda bütün birlikleri görmek istesek, bize onlarca yıl yetmez. O nedenle büyük birlikleri görmekle işe başlayabiliriz. Bitki hayatı için ortam koşullarının uygun olduğu Karadeniz kıyılarından başlayıp yetiştirme koşullarının çetin olduğu Güney Anadolu ve Doğu Anadolu bölgesine gitmenizi öneririm. Buralarda hayatının son sınırına kadar cesaretle ilerleyen bitki birliklerini görebilirsiniz.

Nazlı Solgun

HORUZ VE KÖPEK

Şafak sökünce
Erken erken delice,
Bağırıp duruyor Şen Horoz,
İnce çirkin sesiyle.

Bizim Cesur Kral'ı,
Çılgına çeviriyor bu ses.
Zaten gece nöbette,
Kulağı hep tetikte,
Tam uyudu uyuyacak
Şen Horoz belirirmiş eşikte.

“Uyarayım şunu ben
En yumuşak sesimle,
Bir daha bağırmasın
Kulağımın dibinde,”
Diye düşündü, Cesur Kral.

“Horoz kardeş bilirim,
İşini çok seversin.
Sabahın geldiğini,
Bize haber verirsin.
Ben de çok çalışkanım,
Beklerim bütün gece.
Kulağımı dört açıp
Dinlerim dikkatlice.
Gelen giden olursa
Haber vermem gerekir.
Bu yüzden havlayarak
Rahatsız ettiysem gece,

‘Kusura bakma,’ derim.
Ama rica ederim,
Sabahları eşige gelme.
Çık şu damın başına,
Ötüver biraz öte.”

Dedi, demesine ama
Şen Horoz ötmeye devam etti eşikte.
Anlatamadı Cesur Kral derdini,
Horozca öğrenmeye verdi kendini.

Derken bir sabah erken,
Şen Horoz daha ötmeden,
Bağırdı horoz sesiyle,
“Üüüüü vü üüüüü...”
Kendi bile hayret etti kendisine.

Bu sesi duyan Şen Horoz,
Önce şaşırıldı bu işe.
Sonra anladı köpeğin derdini,
Gitti damın başına
Yerine getirdi görevini.

Nesrin Demirpolat

KIRMIZI BAŞLIKLİ LÜKSÜN GELİŞİ

Eve getirildiğin günü hatırlıyor musun? Dışarıda kar yağıyordu ve hava kararmak üzereydi. Çocuklar sabırsızlıkla babalarının gelmesini beklemişlerdi. Hele o, en küçükleri olan kıvrıcık saçlı çilli kız, bütün gün söylenip durmuştu;

“Babam nerede kaldı?”

“Yine elektrikler yok, akşam oldu, benim bir sürü ödevim var.”

“Bu lambayla ödevlerimi yapamıyorum.”

“Etrafı yeteri kadar aydınlatamıyor.”

Bu duyduklarım beni çok üzmüştü, tam bu sırada kapıya yanaşan aracın sesini duyarak bağırmaya başladı;

“Babam geldi yaşasın!”

“Almış...”

“Elinde...”

“Gördüm...”

Ben, keşke bir terslik olsa da alamasa, diye düşünürken sen çoktan eve gelmiştin. Bir köşeye atılacak ve artık kullanılmayacaktım. Galiba bana ihtiyaçları kalmamıştı. Çocuklar merakla babalarının yanına toplanmış, seni inceliyorlardı. Çok güzel görünüyordun; en tepedeki kırmızı renkli şapkaya benzeyen kısım, onun altındaki camlı bölmen, bu kısımdaki fitilin, en alttaki parlak metal bölüm, evin tavanına asılmanı sağlayacak kulpun...

Herkes hayranlıkla sana bakıyordu, ışıl ışıl görünüyordun. Sabırsızlıkla babalarının seni yakmalarını bekliyorlardı. Doğrusu ben de beklemiştim, belki evi yeteri kadar

aydınlatamazsın ve yine beni kullanmaya devam ederler, diye düşünüyordum. Ama öyle olmadı, bütün oda elektrik gelmiş gibi aydınlanmıştı. Hem görünüşünü hem de ışığını herkes çok beğenmişti. Evde benden başka herkes mutluydu. Sen benim farkıma bile varmamıştın. Artık beni kullanmayacaklarını düşünerek çok üzülüyordum. Galiba o zaman seni çok kıskanmıştım. Beni ne zaman depoya kaldıracaklar? Herkes beni unutacak ve orada çürüyeceğim, diye düşünüyordum.

Yemekler yenilmiş, ödevler yapılmıştı. Herkes masal saatini bekliyordu. Elektrikler kesildiğinde babaannelerinin masallarını dinlemek, çocukların en sevdiği şeydi. O gün masallarını senin ışığıyla dinleyeceklerini düşünüp daha çok üzülüyordum. Ben böyle mutsuz bir şekilde köşemde dururken, yine o kıvrıcık saçlı küçük kızın sesi duyuldu;

“Ben babaannemin masallarını, gaz lambasının ışığında dinlemek istiyorum.”

“Lüks çok aydınlık, hem de çok ses çıkarıyor. Bu sesle masalı dinleyemem.”

Evin diğer çocukları da onu desteklemişlerdi. Duyduklarıma inanamıyordum. Bu en çok sevdiğim anlarını, yine benim ışığıyla geçirmek istiyorlardı. Çocukların isteği üzerine evin annesi, büyük bir özenle camımdaki isi sildi, fitilimi yaktı. Daha sonra seni söndürdü ve yerine kaldırdı. Herkes ilk kez dinleyecekmiş gibi masalın

başlamasını sabırsızlıkla bekliyordu. Dışarıda lapa lapa yağan kar, sobada yanan odunun çıtırtıları, benim isli ışığım ve babaannelerinin masalları...

Anladım ki, bu evde her ikimize de yer var ve ben artık seni kıskanmıyordum. Her geçen gün seni daha çok sevmiştim. Heyecanla bana ait olan masal saatlerini bekliyordum ve

o evde olmayı çok seviyordum. Şimdi ise ne babaanne var ne de masal saatleri... Farkında mısın? Şimdi eskisi gibi sık sık elektrikler kesilmiyor ve bize ihtiyaç yok. Ama yine de o kıvrık saçlı çilli kadının evinde, iki değerli eşya olarak korunuyoruz. Büyürken bizi yanından ayırmadı ve galiba şu an ikimiz de yanında olduğumuz için mutluyuz.

Yayla Boztaş

SEVGİYLE BÜYÜYEN FISTIK ÇAMI

Bu bahçeye getirildiğimde miniciktim. Nikâhta konuklara verilen yüzlerce fidandan biriydim. Ürkek ve şaşkındım. Şeker yerine armağan olarak bir çam fidesi seçmeleri çok hoşuma gitmişti. Bahçede çiçeklerin yanına açtıkları bir çukura özenle yerleştirildiğim zaman, köklerim de ben de çok sevinmiştik. Küçük bir bardağın içinde olmak yerine köklerimin özgürce uzanacağı bir toprakta yaşamının sevincini kimse anlayamaz. O gün dünyanın en mutlu çam ağacıydım.

Sabahları güneş, herkesten önce benim üzerime gönderiyordu ışınlarını. Onun ılık nefesiyle uyanıyor, köklerim toprağın derinliklerinde geriniyordu.

Her sabah bahçeye çıkınca benim yanıma gelen kadın, incecik gövdemi okşuyordu. Aynı şeyi yanındaki çocuğuna da yaptırıyordu. Onun ellerinin yumuşak dokunuşları sanki yüreğime değiyordu. Sevgisini anlamamak için odun olmalıydım, oysa canlı bir ağaçtım ben... Bu sevgi daha çabuk büyümem için bir nedendi. Onları seviyor, doğa ve ağaç dostu olduklarını anlıyordum.

Yaz bitince eşyalar arabaya taşınıp kapılar kilitlenince hüzünlenirdim. Kadın ayrılırken beni okşar, kokusunu gövdemde bırakır giderdi. Araba görünmez olunca çiçekler, bahçe, en çok da ben üzülürdüm.

Yeniden gelecekleri zamanı beklerken kadını şaşırtacak kadar büyüme sözü verirdim

kendime. Bahar gelmek bilmezdi ya da ben öyle hissederdim.

Sonunda o mutlu günde kapılar açılır, eşyalar bu kez içeri taşınırdı. Yanıma gelip gövdemi sevinçle okşayıp “Ne çok büyümüş bizim ağaççık,” dediklerinde içimden geçen sıcaklık gövdemi tutuşturacak diye korkardım. Çıralıydım ya...

Onların gelişiyile yaşam yeniden başlar, bahçeye can gelirdi. Hepimiz şeker verilmiş çocuklar gibi gülümser dururduk.

Baharlar, kışlar, yağmur, rüzgâr derken iyice serpilmiş, kocaman olmuştum. Dallarım her yana uzanmış, gövdem kalınlaşmış, kabuğum sertleşmiş, yeşilim artmıştı. Bahçeye düşen gölgemden ne kadar büyüdüğümü anlıyordum. Eve gelen konuklara, buraya bir bardak içinde geldiğimi, kısa zamanda çok çabuk geliştiğimi anlatıp benimle gurur duyuyorlardı. Ağaçları bu kadar seven bu insanlara ben de sevgimi göstermek için tepeleme fıstık kozalaklarıyla doldururdum dallarımı.

Sabahları bahçeye çıkınca havayı koklayıp “Oh mis gibi kokuyor, bizim çam nefes alıyor,” deyince bütün çiçekler şaşırır, kimileri kıskanırdı. Bizim de bir kokumuz olduğunu ilk kez ondan öğrenmiş ve çok sevinmiştim.

Yapraklarım sık ve sert iğne şeklinde olduğu için dallarıma pek kuş konmazdı. Becerip en üst dalıma yerleşen akıllı bir kumru tepeden

baktığı bahçede gördüğü her şeyi durmadan arkadaşlarına anlatırdı.

Bir gün beni seven kadın, gölgemdeki masaya oturup çocuğuna beni tanıtırken ailem hakkında çok şeyler öğrendim. Gençken yirmi, yirmi beş metreye uzarmış boyumuz. Biz çam ağaçları her şeyden önce atmosfere verdiğimiz oksijen sayesinde havayı temizler, insanların daha rahat nefes almasını sağladık. Eskiden tüberküloz (verem) tedavisinin yapıldığı “Sanatoryum” denen hastanelerin bahçeleri bizimle dolu olurmuş.

Diğer çam türleri gibi, kâğıt reçine, mobilya kaplaması ve bunun gibi bir yığın alanda kullanılıyormuşuz, ama en önemli ürünümüz ailemize fıstık çamı adını veren fıstıkmış. Bergama’ya yakın Kozak Yaylası denilen yerde bizden oluşan büyük bir orman varmış. Burada antik dönemden beri çam fıstığı üretilmekteymiş ve yurt dışında ‘Kozak Fıstığı’ diye aranan bir markaymış.

Öyle güzel anlatıyordu ki dayanamayıp bir kozalak attım önlerine. Çok sevindiler. Kozalağımın en dışındaki kabukları aralayıp

altındaki boşlukta saklanan sert tohumlarımı gösterdi çocuğuna: “İşte bu kabuklar açılırsa içinden çam fıstığı dediğimiz, beyaz küçük meyvecikler çıkar. Hani geçen gün yaptığım helvaya koymuştum ya... Bu fıstıkların besin ve vitamin değeri çok yüksektir. Ayrıca ilaç yapımında kullanılırlar, ticari olarak da önemlidirler.”

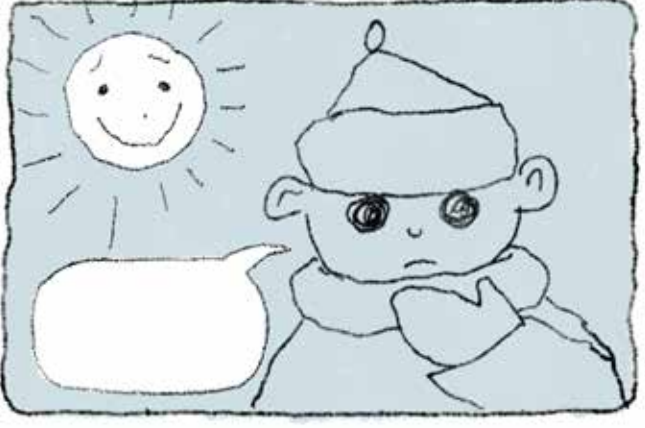
En çok, İspanya, Ege ve Akdeniz’de yetiştiğimizi de bu sırada öğrendim. “Benim anlattıklarım ile yetinmeyip merak ettiklerini kendin araştırmalısın,” diyerek çocuğunun başını okşayıp yerinden kalktı. Sanki benim gövdemi okşuyormuş sandım, sevgi bulaşıcıydı galiba. Attığım kozalağa, sonra bana baktı, gülerek “Teşekkür ederim” dedi.

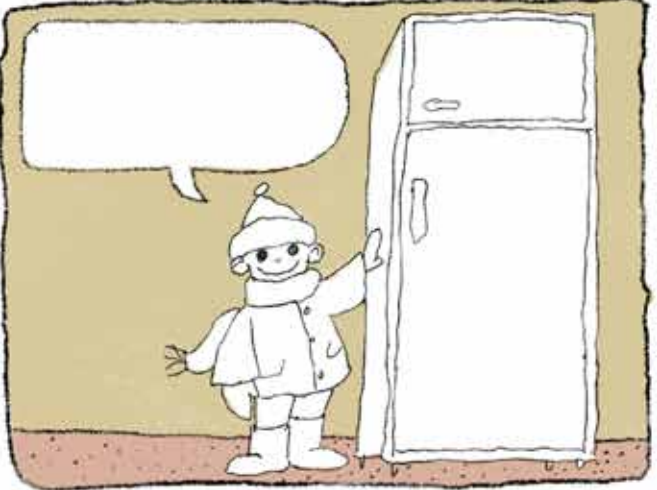
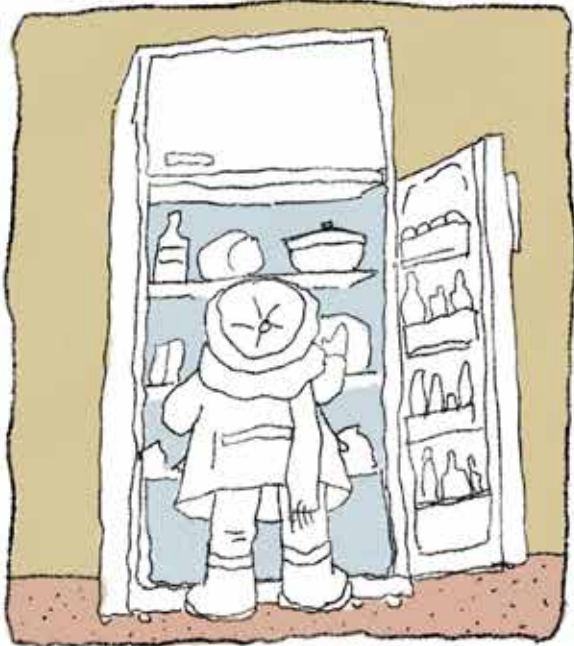
Birkaç gün sonra ürünlerimi topladılar. Düşürdükleri kozalaklarımdan yere saçılan fıstıkları tek tek toplayan, sevgiyle öpen bu kadını seviyordum. Ben onun kıymetliydim. Ellerinde büyüyen küçücük fidandan böyle bir yetişkin çam ağacına dönüşmem onu mutlu ediyordu.

Ben de sevgiyle büyüyen bir ağaç olduğum, bu insanlarla yaşadığım için çok mutluydum.

Balonları Sen Doldur

Resimleyen: Hasan Karaca

BEŞİ BİR YERDE

Öykü

Bihter Bilir

Tam beş kardeşiz. Her sabah ailece, çok katlı bir evin en üst katına bakmaktan boynumuz ağrır. Ama yine de bakmaktan ve beklemekten hiç vazgeçmeyiz. Çünkü bizi sokakta düşünen tek kişi o! Bir su bidonunu önden kesip, içine doldurduğu mamaları balkondan aşağı iple sallandıran da o! Her gün aynı saatte hem de...

Biz de az sabırsız değiliz yani. Saatimiz geldi mi, beş kardeş sıraya geçip yukarı katı gözlemeye başlıyoruz. Geç kalınca da koro halinde miyavlamaya...

Şu karşı evin balkonundan bize bakan kadını ise hiç sevmiyorum. Ne zaman bizi kahvaltı beklerken görse, "Tok evin aç kedileri deyimi bunlar için söylenmiş herhalde... Arsız şeyler!" diye hep söyleniyor. Sanki bize her gün mama alıyor. Kırk yılın başında, balkondan attığı kokmuş peynirle, artık balık kılçıklarını saymıyorum tabii.

Bugün yine balkonun altında sıraya girmişken, karşı balkondan üstümüze su fırlattı. Olacak iş mi? Bizim suyu sevmediğimizi bilmiyor sanki! Tabii kaçıştık, sıramızı bozduk. Tadımız kaçtı. Bir yandan yukarıdan gelecek mamaları bekliyor, diğer yandan da karşı balkondan gelebilecek saldırıyı kolluyorduk. En zayıfımızın tüyleri üç ayrı renkteydi.

Hem annemize hem babamıza benziyordu. En yaramazımız da oydu. Karşı balkondaki kadını gözüne kestirmiş; korkmadan ikinci kattaki evin balkonuna çıkıyor, pişen yemeğin kokularını içine çekiyor, bize anlatıyordu.

Ona kalsa, kadın çok iyiydi aslında. Sadece bizden korkuyormuş. Bir insan, minicik bir canlıdan nasıl korkar? Hep bunu sorguluyordum.

Bir gün, onu balkondan gözetleyen kardeşim, mutfak camına çıkıp ocakta ne pişiyor diye bakarken yakalanıyor. Ne yapacağını bilemiyor. Sadece kadının pişen yemekten bir parça ayırıp tabağa aldığını, balkonun telini açtığını görüyor. Yine kıpırdamıyor yerinden. Önde tabakla giden kadın, arkasından giden bizim küçük kardeş ve... Mutlu son! Kadın, kardeşim yemeğini bitirene kadar başında bekliyor.

Şimdi biz dört kardeş sırada mamamızı beklerken, en haylazımız sabah akşam özel besleniyor. Sabırla kendini sevdirmişti küçük kardeş. Biz mi? Hâlâ korkmaya, balkonun uzağında durmaya devam ediyorduk.

Nalan Yılmaz

Deyimler Bulmacası

- 1- Bir işi acele yaparsak yanlış veya hatalı olur.
- 2- Uğradığımız kaçınılmaz yıkımlara katlanmaktan başka elimizden ne gelir? Sabırlı olmalıyız.
- 3- İnsan yemekle yaşar. Boğazına bakmayan kişinin sağlığı, yaşamı tehlikeye girer.
- 4- Aynı çıkar için çalışanlar birbirlerine zarar vermez.
- 5- Kız evi nazlı olur. İsteklinin rica, minnet etmesini ister, kızını ağır satar.
- 6- İnsanlar birbirlerinin durum ve davranışlarını dikkatle izlerler. Öyle ki kimi zaman kişi kendi özelliklerini başkalarından öğrenir.
- 7- Aile sorumluluğundan kaçan ve başiboş bir yaşayış sürmeyi seven kimselere göre bekârlık, eşi bulunmaz bir sorumsuzluk ve rahatlık durumudur.
- 8- Yapması gerekenleri sürekli başka zamana erteleyen insanlar hedeflerini gerçekleştiremez
- 9- İnsanlar, yokluğunu, yoksulluğunu çektikleri şeyler için olmayacak şeylerin düşlerini kurar.
- 10- Kötü bir durum, kötülüğü sürdürecekle davranışlarla düzelmez. Buna son verebilecek davranışlarla düzelir.
- 11- Yardımını esirgemeyen, eli açık olan kimseye herkes saygı gösterir.

Buket Başaran
Akkaya

ALTMİŞLİK'LA YETMİŞLİK

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, fareler cirit oynarken eski harman içinde; develer tellal, pireler berber iken ben anamın, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken... Memleketin birinde mi yoksa dünyanın herhangi bir yerinde mi bilinmez, Altmışlık'la Yetmişlik diye anılan iki kardeş yaşarmış.

Bu iki kardeş, gençlik günlerini hep ayna karşısında geçirmiş. Aynaya her bakışlarında kendilerini güzelleştirmeye uğraşmış, tüm zamanlarını evlenmek için harcamışlar. Ama güzelliklerine, ne birini layık görebilmişler ne de mutlu olabilmişler. Bu yüzden de evlenememişler. Üstelik ikisi de hiç çalışmamış, bu akıllarına bile gelmemiş. Bir ömür boyu boşa kürek çektiklerini anladıklarındaysa iş işten çoktan geçmiş.

Gel zaman git zaman, yaşları ilerleyip ailelerinden kalan miras da tükenince, acaba ne yapsak ne etsek de hem para kazansak hem de işe yarasak, diye kara kara düşünmeye başlamışlar.

Bir gün, neredeyse öğlen oluyorken, sokağı dolduran sesle uyanmışlar. Dikkatlice dinlemişler. Meğer ülkenin prensi evlenmek istiyormuş. Kral, dört bir yana haber salmış.

Tellallar, "Ey ahali! Duyduk duymadık demeyin! Tam tam da tam tam, tam tam da tam tam..." diye vururlarmış tokmaklarını davullarına. "Ülkede ne kadar kız varsa saraya gelip adını yazdıracak! Prensimiz tek tek evleri dolaşıp evleneceği kıza karar verecek. Ey ahali duyduk duymadık demeyin! Tam tam da tam tam, tam tam da tam tam..." diye yeri göğü inletirlermiş.

Yetmişlik, "Bu bizim işimize yaramaz," deyip kapamış pencereyi.

Altmışlık ise cin fikirli, "Olur mu öyle şey ablacığım? Bu iş tam bize göre. Bak sayemde nasıl zengin ve mutlu olacağız. Bundan sonra bir elimiz yağda, bir elimiz balda olacak," diye yanıtlamış kardeşini.

Yetmişlik, Altmışlık'ın yine ne kurnazlıklar düşündüğünü merak ediyormuş. "Peki, nasıl olacak bu?" diye sormuş.

Cin fikirli Altmışlık, "Sen onu bana bırak. Sadece söylediklerime kulak ver," deyip hemen almış kâğıdı kalemi. Yetmişlik'in adını, adresini yazdıktan sonra bir de prensin dikkatini çekmek için "Torunum bana kızından kalan tek hatıra. Onu fındık, fıstık, bademle besledim, gözüm gibi baktım. Güzelliği dillere destan, gözleri boncuk boncuk, gül dalında bir tomurcuk," diye yalanlar uydurmuş. "Hadi," demiş, "Bu kâğıdı doğruca saraya götürelim." Yolda ablasına planını tek tek anlatmış. Yetmişlik, sonunda bir işe yarayacağı için heyecanlanmış.

Birkaç gün sonra prensle adamlarının ilk olarak onların evine geleceklerini duymuşlar. Altmışlık hemen hazırlığa koyulmuş. Önce evdeki dolaba bir delik açtırmış. Ardından dikiş sepetinden kadife bir kumaş bulup, ondan bir parmak yapmış. Kadife parmağı deliğe yerleştirip ablasına, "Unutma, prens geldiğinde hemen dolaba gireceksin. Oradan sadece bu parmağı göstereceksin. Bu arada ben de senin büyüükannen gibi davranacağım," demiş.

Ve beklenen gün gelmiş. Prensle adamları kızların kapısını çalınca Altmışlık, hemen Yetmişlik'i dolaba kapatmış. Sonra da kapıyı açmış, "Buyurun prensim, hoş geldiniz."

"Hanımefendi, prenses adayları arasında sizin de adresiniz var," demiş prensin yaveri. "Lütfen gelin adayını çağırır mısınız? Fazla vaktimiz yok! Daha göreceğ onca aday var."

Altmışlık toparlanmış, “Anlıyorum efendim... Sizi hemen torunumun yanına götürüyüm. Yalnız, torunum çok utangaçtır. Bu yüzden kimseye yüzünü göstermez. Sadece parmağını görebilirsiniz,” demiş. Yaver atılmış, “İyi de torununuzun güzelliğini nasıl anlayacak prensimiz?”

“Torunum ay parçası gibidir. Hiç merak buyurmayın. Yalnız perdeleri sakın açmayın. Güneşi cildine zarar verebilir.”

Prens ve adamları birbirlerine bakmış. Bir anlam verememişler. Diğer yandan da gelin adayını merak ediyorlarmış. Prens, “Hadi bakalım, bizi torununun odasına götür,” diye emir vermiş. Hep beraber Yetmişlik’in odasına girmişler. Altmışlık odaya girince kardeşine seslenmiş,

“Ay parçam nur parçam, prensimiz seni görmek istiyor. Hadi uzat o narin parmağını da görsün güzelliğini.”

Yetmişlik, dolaba açtıkları delikten kadife parmağı uzatmış. Prens eliyle dolabın deliğinden çıkan parmağa dokunmuş, yumuşacıkmuş. Aman Tanrım! Parmağı bu kadar güzelse kim bilir kendisi nasıldır, diye düşünmüş.

Prens, “Hanımefendi, size yardım etmek isterim,” demiş. Yaverine dönüp “Tez saraya gidin! Bolca yiyecek, birkaç kese de altın göndersinler bu eve,” diye emir buyurmuş.

Ertesi gün saraydan bir araba dolusu erzak ve keseler dolusu altın gelmiş. Saraya dönen prens, kralın huzuruna çıkıp aradığı adayı bulduğunu, onunla evlenmeye karar verdiğini söylemiş.

Kral, “Geçinecek olan sensin oğlum. Bana sizi evlendirmek düşer. Tez ülkenin dört bir yanına haber salına, düğün hazırlıkları başlaya!” demiş.

Kralın buyruğu üzerine saray ve çevresi taklarla süslenmiş. Kazanlar kurulmuş, dereler gibi hoşaf, tepeler gibi pilav hazırlanmış. Prenslerini çok seven halk, ülkenin dört bir yanından saraya akın etmiş. Sarayda eğlenceler düzenlenmiş. Dansçılar, ip cambazları, palyaçolar, hokkabazlar türlü hünerlerini göstermek için âdeta birbirleriyle yarışmışlar. Eğlence kırk gün kırk gece sürmüş. Düğünün son günü gelin, atlılar eşliğinde saraya gelmiş. Halk, prenslerine iyi dileklerini iletip saraydan ayrılmış.

Telli duvaklı Yetmişlik, prensi beklemeye başlamış. Bir yandan da duvağını açtığında prensin şaşkın yüzünü görecekti diye yüreği güm güm atıyormuş.

Çok geçmemiş, prens girmiş içeri, “Hoş geldin hiç tanımadığım prensesim. Nihayet seni görebilirim,” deyip duvağı açmış. Bir de ne görsün? Karşısında yaşlı bir kadın duruyormuş!

Prens çok sinirlenmiş, “Sen de kimsin be kadın? Benim odamda işin ne? Prens nereden çabuk söyle!” diye hiddetle bağırması.

Yetmişlik duvağı atıp ayağa kalkmış. Birden, ben diyeyim yetmiş kat, siz deyin yüz yetmiş kat... Yücelmiş de yücelmiş! Konuşmaya başladığında sesi tüm ülkede yankılanmış.

“Bizim memlekette senin huzuruna getirilecek kız falan yok! Böyle eş, dost, yoldaş mı aranır? Güzellik yaşta değil yürekte yatar, o da davetle değil emekle bulunur!” demiş. Sözleri kaya olup yuvarlanmış, ırmak olup çağlamış. Prensi aldığı gibi bir dağın tepesine bırakmış.

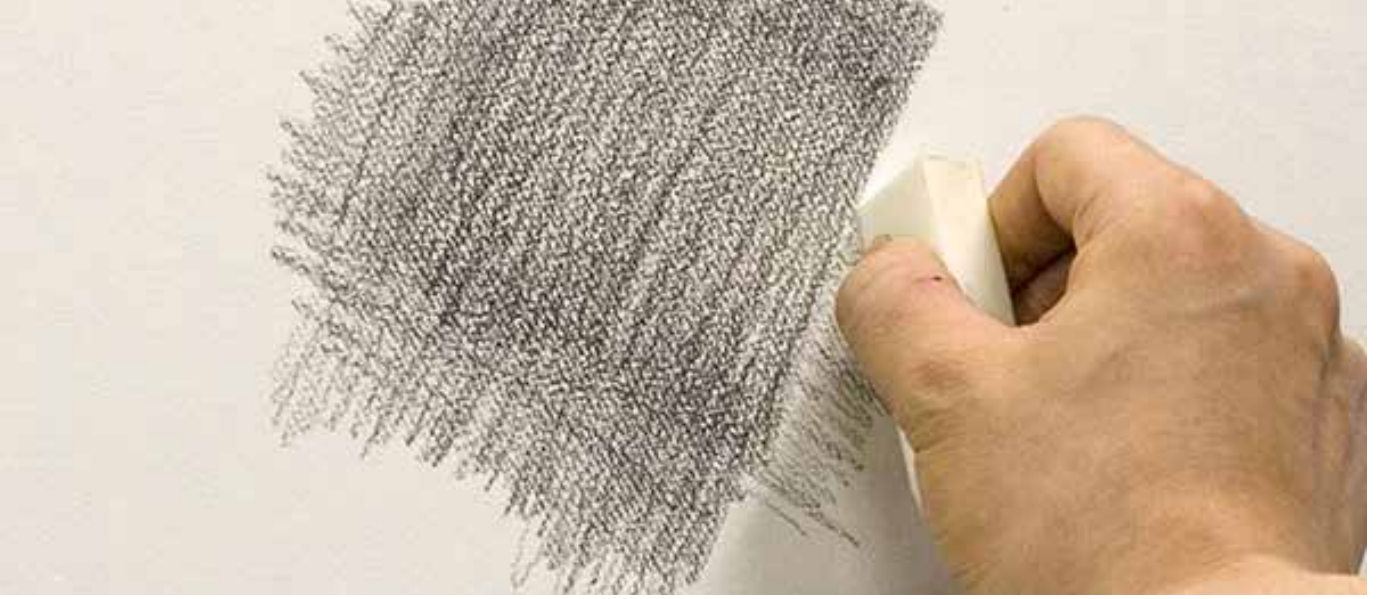
Prens orada başına gelenleri düşünedursun... Bizim Altmışlık’la Yetmişlik de üzerlerine çöken bunca yılın pişmanlığını bir çırpıda atmışlar, şahin olup uçmuşlar. Gittikleri diyarlarda tüm kızlara bu masalı anlatmışlar.

Gökten üç kurtçuk düşmüş,
Biri ayna karşısında zaman harcayanların içine...
Biri evlerden kız beğenenlerin içine...
Biri de yeniden masal yazarların içine...

Sülbiye Yıldırım

SİLGİNİN SERÜVENİ

Kâğıt üzerine kurşun kalemle yazılanların silinip yenilenmesi, yazım hatalarının düzeltilmesi silgi sayesinde olur. Sınıflardaki yazı tahtalarına yazılanların temizlenmesi için kullanılan özel süngerlere ve keçelere de silgi deriz. Silgi okul hayatının en önemli görevi olduğu gibi, resim yapanların, kalem kâğıtla uğraşan herkesin vazgeçilmezidir.

Eski çağlarda grafit ve kara kömür kalemlerle yapılan resim ve yazıların silinmesi ekmek içiyle yapılırdı. 1770 yılında İngiliz mühendis Edward Nairene, iş yerinde çalışırken tesadüfen kauçuk maddesinin silme gücünü keşfetti ve ilk kauçuk silgiyi oluşturdu. Bu tarihten sonra da kauçuk silgiler ekmek içinin yerine kullanılmaya başladı.

Anavatanı Güney Amerika olan kauçuk ağacı

Brezilya, Meksika, Cava Adası, Orta ve Doğu Afrika'da yetişir. Bitkisel bir madde olan kauçuk, bu ağacın kabuğundaki sıvının işleminden geçirilmesi sonucunda elde edilen hamurumsu maddedir. Bu hamurumsu madde farklı kimyasal bileşiklerle işlenerek silgi üretilir. Silginin bugün kullandığımız hale gelmesini sağlayan da Charles Goodyear'dır.

Goodyear 1839 yılında vulkanize kauçuğu icat etti. Kimyasal teknik yöntemle üretilen yeni kauçuk hem daha dayanıklı, hem de uzun ömürlü bir üründü. Böylece daha kullanışlı silgiler yapılabilirdi.

Kauçuk hammaddesinin bitkisel yağ, ince süngertaşı ve sülfür gibi kimyasal maddelerle birleşmesinde elde edilen silgi, en çok kullanılan çeşittir. Cam tozu süngertaşı gibi aşındırıcı

maddeler silginin vazgeçilmez ana bileşenleridir. İlk zamanlar üretilenlerde daha çok İtalyadan ithal edilen pembe sünger taşları kullanıldığı için, silgiler hep pembe renkliydi. Günümüzde ise renk renktir. Artık kurşun kalemlerin arkasına yapıştırılan, kalemle aynı renk silgiler üretilmektedir.

Sadece kurşun kalemle yazılanları silmek için değil, çeşitli amaçlarla kullanılan birçok çeşit silgi vardır. Birkaçını şöyle sıralayabiliriz;

Art Gum Silgi: Genellikle resim sanatıyla uğraşanların kullandığı silgidir. Ressamların kullandığı özel kâğıtlar için üretilmiştir. Yumuşak kauçuktan yapılmış, geniş yüzeyli silgilerdir.

Yoğrulmuş (hamur) Silgi: Resim sanatıyla uğraşanların kullandığı silgi çeşitlerinden biridir. Oyun hamuruna benzer. Sakız kadar esnek bir materyalden yapılır. Ressamlar portre çizerken ortaya çıkan kalın çizgileri inceltmek için, çizgilere gölge, ışık vermek için kullanırlar.

Vinil Silgi: Vinil bir tür organik bileşiktir. Yaygın söylemiyle PVC'dir diğer adı. Kauçuk silgilerin yapımında kullanıldığında daha temiz kalan bir yüzey oluşmasına yardım eder. Bu özelliğiyle hassas alanları silmede kullanılır. Daha çok mühendislerin ve mimarların çizimlerde tercih ettiği silgi çeşididir.

Sünger Silgiler: Genellikle tebeşir veya ispirtolu kalemlerin kullanıldığı beyaz tahtalarda kullanılır. Mutfaklarda kullanılan bulaşık süngerlerinden farkı yoktur.

Daksil: Eğer dolmakalem ya da tükenmez kalem kullanıyorsanız, yaptığınız hataları kauçuk veya vinil silgiyle düzeltmeniz mümkün değildir. Bunu için farklı düzelticiler kullanmanız gerekir. Yapılan hataların üstüne sürülerek, onları kapatmakta kullanılan bu düzelticilere daksil diyoruz. İnce fırçası bulunan akışkan bir sıvı olan daksiller, teknoloji geliştikçe daha kullanışlı, taşınması kolay olan şerit daksillere yerini bırakmıştır.

Lale Bollukçu

MAVİ KASKETİN GİZEMİ

Her akşam yemekten sonra anne ve babasıyla, bir saat boyunca kitap okuma zamanları vardı. Tam salondaki kitaplıktan okuyacağı kitabı seçerken, “Size güzel bir haberim var,” dedi babası. “Hafta sonu köye gideceğiz, ninen özlemiş seni.”

“Yaşasınnnn, yuppiiii! Köye gidiyoruz, köye gidiyoruz, nineme gidiyoruz!” dedi Alp sevinçle.

Alp her gün okula neşeyle gidiyordu. Köye gideceği için heyecanlıydı. Arkadaşlarına da orada yapacaklarını anlatmaya başlamıştı. Sevinçle eve geldi. Annesi valizlerini hazırlamış kapının yanına koymuştu bile...

“Anne ne zaman yola çıkacağız?”

“Baban birazdan gelecek, sen hazırlan oğlum.”

Akşam yemeğini ninesiyle yiyeceklerdi. Oyyy, kim bilir sofrada neler olacaktı? Havalarda ısınmaya başlamış, günler uzamıştı. Köye vardıklarında koşarak ninesinin boynuna sarıldı.

“Nineciğim, seni çok özledim.”

“Ben de seni çok özledim oğlum. Tam zamanında geldiniz. Hadi gel, gidelim Sarıkız’ın yanına da sütü sağıvereyim. Hem Sarıkız’n sana bir sürprizi var.”

“Sarıkız’ın sürprizi mi? Bana mı?”

Bahçedeki ahıra gittiklerinde küçük yavruyu görmesiyle bağırması bir oldu,

“Nine! Yavrusu olmuş yaaaaa. Ayyyyy çok tatlı bu, ismini ne koydun?”

“İsmini sen koyacaksın oğlum, hadi bakalım bul bir isim...”

“Ne olsun, ne olsun? Tamam, buldum! Beyaz benekleri var, adı Benekli olsun!”

“Hadi o zaman, adını da koyduğuna göre kovaya su doldur da gel.”

Alp sevinçle kovayı tulumbadan çektiği suyla doldurdu. Benekli’nin yanına götürdü. Kovayı yere koymasıyla küçük buzağı su içmeye başladı.

“Alp, hadi gelin oğlum, sofraya hazır,” diye seslendi annesi. Yemek yedikten sonra odadaki dolaptan kitap almaya gitti. Dolabın yanında asılı şapkalar dikkatini çekti.

“Nine bu şapkalar ne kadar çok... Dedemin miydi hepsi?”

“Evet oğlum, onlar dedenin kasketleri.”

“Kasket mi?”

“Evet, bu şapkalara kasket deniyor. İlk çıktığında almaya başlamış. Her gittiği yerde alırdı. Kasket koleksiyonu yaptı deden...”

Odasına giden Alp, kitabı okurken misket koleksiyonunu cam dolaba dizdiğini hayal ederken uyuyakaldı.

Sabah Geveze’nin sesiyle uyandı. Geveze de kim diyeceksiniz? Tabii ki çilli horoz...

Hemen kalktı, yüzünü yıkamaya dışarıya çıktı. Tulumbadan su çekmeyi çok seviyordu. Tuhaf bir ses duydu. Kuşların ötüşüne benzemiyordu. Sola doğru döndü ve etrafı dinlemeye başladı.

Bir kaç adım atmıştı ki, ileride bir sincap gördü. Yere eğilmiş sanki bir şey yiyordu. Yavaşça ona doğru yürümeye başladı. Aaa o da ne! Sincap’ın başında bir kasket vardı. Hem de mavi renkte... Gözlerini ovuşturdu, tekrar baktı. Evet evet, doğru görmüştü! Başında mavi kasket, elindekini yemeye çalışıyordu. Alp’in şaşkın bakışlarla ona doğru geldiğini görünce seslendi mavi kasketli sincap,

“Merhaba Alp, hoş geldin, nasılsın?”

“?..”

Alp sağına, soluna, arkasına bakmaya başladı. Şaşırılmıştı, onunla kim konuşmuştu?

“Benim, sincap Şumi.”

“Nasıl yani?! Sincap mı konuştu şimdi?!”

Tekrar etrafına baktı, kimse yoktu. Sincap Şumi, elindeki yemeği bırakarak yanına gelmişti bile...

“Ne oldu? Yoksa hiç konuşan sincap görmedin mi?”

“Aaa gerçekten konuşan sensin!”

“Ben de seni bekliyordum. Akşamüstü geldiğini gördüm.”

“Beni mi bekliyordun? Neden ki?!”

“Şu karşıdaki meşe ağacını görüyor musun?”

“Kocaman olan ağaç mı?”

“Evet, işte o. Bir ismi de Koca Meşe’dir ve beş yüz yaşındadır.”

“Beş yüz yaşında mı? O kadar yaşlı mı bu ağaç?! Ne kadar ilginç...”

“Yemeye çalıştığım palamut da onun meyvesi. Meşe ağacı, elli yaşına gelince meyve vermeye başlar. İlkbahar başında çiçek verir. Sonbaharda

da meyvesi olgunlaşır. Haydi, gel yanına gidelim. Sana bir sürprizim var,” dedi bizim sincap Şumi.

Birlikte Koca Meşe'nin yanına doğru yürümeye başladılar. Alp merakla seslendi,

“Sana bir şey sorabilir miyim Şumi?”

“Başımdaki mavi kasketi soracaksın değil mi?”

“Evet de, nereden bildin onu soracağımı?”

“O da benim sırrım,” dedi Şumi gülerek.

Koca Meşe'nin altına geldiklerinde Şumi hemen upuzun gövdeye tırmandı. Karşıdaki ağaca doğru zıpladı. Ayaklarının arasında zardan bir yelken açıldı ve süzölmeye başladı.

“Uçabiliyor musun?!”

Ağacın yanına uçarak inen sincap tekrar Alp'in yanına geldi.

“Evet, ben ayaklarımın arasındaki zarlar sayesinde süzülerek uçabiliyorum.

Ağaçtan ağaca yelken açıyorum. Şimdi

artık sana sürprizimi

gösterebilirim,”

diyerek başındaki

mavi kasketi eline

aldı. Elini içine soktu.

Kâğıttan bir sincap

çıkardı ve Alp'e verdi.

“Aaa ne kadar güzel,

origami sincap. İyi

de bu şapkadan nasıl

çıktı? Sihirbaz mısın

yoksa?”

“Hayır, sihirbaz

değilim ama bu mavi

kasket sihirlidir.”

“Sihirli mi? Nasıl peki?!”

“Şu an nerede olmak isterdin

mesela? İlk aklına geleni

söyle...”

“Dedemin babama ilk kasketini

aldığı yerde... Olabilir mi?”

“O zaman haydi birlikte ellerimizi mavi

kaskete sokalım. Gözlerini kapat ve aç!”

Alp ellerini mavi kaskete soktu, gözlerini kapattı.

Açtığı anda Koca Meşe'nin altında değildiler.

Karşılarında iki katlı eski bir bina vardı. Taş

merdivenlerinden insanlar inip çıkıyordu.

Hepsinin de başlarında kasket vardı. Yan tarafında

ise küçük dükkânlar bulunuyordu. Tam bu sırada

bir baba ve oğul yanlarından geçtiler. Kendi

aralarında konuşuyorlardı.

“Babacığım, bana aldığın kasket için teşekkür

ederim sana,” dedi çocuk. Bu sözleri duyan Alp,

onların çıktığı dükkâna doğru yürümeye başladı.

İçeri girdi.

“Merhaba, bana göre kasketiniz var mı?” diye

seslendi.

“Tabii ki var oğlum, geç bakalım otur şu tabureye.”

Alp eline bir kasket aldı ve köşelerini saymaya başladı. Sekiz köşesi vardı.

“Ooo, bakıyorum da incelemeye başlamışsın. Bu kasketler sekiz köşelidir.

Her köşenin bir anlamı vardır,” dedi satıcı.

“Peki, anlamları nedir?”

“Cömertlik, dürüstlük, mertlik, yiğitlik, çalışkanlık, misafirperverlik, alçakgönüllülük ve vatanperverlik... Gel bakalım bu kasket sana olacak mı?”

Alp kasketi taktı ve aynaya bakınca üzerindeki

kiyafetlerin farklı olduğunu gördü.

Doğrusu bu tarz şeylere artık

şaşırmıyordu.

Elini cebine attı

ve çok sevdiği

misketlerini

masanın üzerine

koydu.

“Bunlar benim

misket koleksiyonum.

Param yok ama

bunları sana

versem, sen de bana

kasketi verebilir

misin?”

Satıcı gülümseyerek

eliyle çocuğun başını

okşadı, “Bunlar senin

koleksiyonun evlat. Onları

senden alamam. Eğer bu

kasketin içerdiği anlamları

ömrün boyunca uygulayacağına söz

verirsen kasket senin olabilir.”

Alp çok heyecanlanmıştı,

“Tabii ki söz veririm, hem de izci sözü!”

“O zaman güle güle kullan evlat...”

Başında kasketi, sevinçle kapıdan çıkarken içeri

giren biriyle çarpıştı. Kasketi yere düştü. Ona

çarpan kişi eğilerek kasketi yerden aldı. Alp'e

verirken bir çift mavi gözle bakiştılar.

“Kusuruma bakma çocuk, sana çarptım. Aceleyle

içeri girdiğimden seni görmedim.”

Alp büyük bir şaşkınlıkla olduğu yerde donakaldı!!!

Çünkü ona çarpan dedesiydi!..

Başında kasketi, cebinde misketleri ve yüreğinde

dedesini görmenin sevinciyle sincap Şumi ile

nesinin evine geri döndü.

Elif Çelebi

Yağmurla Şarkı Çalan Bina

Bu bölümde, kentin renksel dönüşümüne katkı sağlayan bina örnekleri serisine devam ediyoruz. Viyana'nın kusursuz düzeni içinde, doğanın sürprizlerini barındıran asi "Hundertwasser Evi"nden sonra şimdi de Doğu Almanya'ya gidiyoruz. Çok sayıda sanat eseri bulunan Dresden şehrindeki renkli binalar, kenti bu kez de müzikle dönüştürüyor.

Yağmur da yağsa güneş de yaksa, bu avlularda şans her zaman senden yana!

Kunsthofpassage (Kunsthof Geçidi) tam bir sanat sokağı. Sınırları ve kuralları olmayan, rengârenk görüntüsüyle tamamen özgürce gezebileceğiniz bir yer. Her mevsim hatta her farklı hava koşulunda ziyaret etmek, ilginç görüntü ve seslere tanık olmanızı sağlayabilir. Dresdenli mimarlar tarafından 1999 yılında oluşturulan bu pasaj, beş ayrı avludan oluşuyor. Her avlu bir mimarın sanat anlayışına göre şekillenmiş ve yine onların verdiği isimlerle anılmış. Işığın, hayvanların, müziğin bile avlusu var!

Işık dans eder mi?

Kunsthofpassage'da yer alan; Hayvanlar Avlusu (Hof der Tiere), Efsanevi Yaratıklar Avlusu (Hof der Fabelwesen) ve Başkalaşım Avlusu'ndaki (Hof der Metamorphosen) binaların cepheleri kabartma desenler, mozaikler ve resimlerle dolu. Işıklar Avlusu'ndaysa (Hof der Lichts) metal aynalar ve alüminyum bloklarla süslenmiş sarı bir duvar var. Ateşi temsil eden bu duvardan, güneşin konumuna göre çeşitli renkler yansıyor. Hava güneşliyse bu avluda sizi harika bir görsel şölen bekliyor demektir.

Bu duvara kulak verin!

En merak edileni ise Elementler Avlusu'ndaki (Hof der Elemente) şarkı çalan ev. Mavi duvarlı evin ön cephesi adeta bir orkestra görünümünde. Yağmur yağdığında saçaklardan ve su kanallarından geçen damlalar, yağış şiddetine bağlı olarak hoş melodiler çıkarıyor.

Burası tam bir huni duvarı!

Heykeltıraş sanatçısı Annette Paul, St. Petersburg'da yaşadığı dönemde, kötü havanın penceresinde oluşturduğu "yağmur tiyatrosundan" ilham almış. Böylece tasarımcı Christoph Roßner ve André Tempel'le birlikte harika bir duvar fikri ortaya atmışlar. Kendilerinin de yaşadığı bu binanın duvarını öyle inşa etmişler ki ve farklı boyuttaki hunileri o kadar akıllıca yerleştirmişler ki, yağmur suyu kulaklara huzur veren bir müzik üretmeye başlamış. Karmaşık borular, huniler ve musluklar birer enstrüman haline gelmiş. Bu garip mekanizma için Rube Goldberg Makineleri'nden fikir almışlar. Bu isim size tanıdık gelmeyebilir. O zaman ülkemizdeki Zihni Sinir Projeleri'ni ya da Charlie'nin Çikolata Fabrika'sındaki düzenekleri aklınıza getirebilirsiniz.

Şimdi sıra sizde! Yandaki bina cephesine biraz müzik katmaya ne dersiniz?

Şarkı çalan bir duvar ilk anda kulağa garip gelebilir. Yukarıda da gördük ki, yaratıcılığımızı kıpırdatarak benzersiz fikirler ortaya atmak hiç de mucize değilmiş öyle değil mi? Bakalım sizin binalarınızdan nasıl sesler yükselecek? Etrafınızdakileri hayrete düşürecek fikirlerinizi @kipirticocuk etiketiyle paylaşırsanız biz de müziğinizle dans edebiliriz. İyi eğlenceler!

Hasan Karaca

Bu Resmin Öyküsü...

Resimlerin öyküsü olur mu? Evet, hem de sayamayacağımız kadar...

Düşünsene... Acaba ressam eserini neyi hayal ederek çizdi? Peki ya sen, öğretmenin, en yakın arkadaşın, hiç tanımadığın çocuk, şoför abla, aşçı amca ve aklına gelebilecek milyonlarca insan ne düşünür bu resmi görünce? Her biri baktığında farklı duygular hissetmez mi?

Dikkatlice bak bakalım, yukarıdaki resim hayal gücünde neleri kıpırdattı? Dilersen bunlara zaman, mekân ve istediğin karakterleri ekleyerek hikâyeni genişletebilirsin. Yazdığın öyküyü @kipirticocuk etiketiyle sosyal medyada paylaşarak kıpırtılı hayallerine bizi de ortak etmek ister misin?

Çözmece

İki resim arasındaki sekiz farkı bulabilir misiniz?

Ayşe Evrim Genç

KIRMIZI KOLTUK

Ne güzeldi evleri. Üç odası vardı. Biri annesiyle babasının, biri kendisinin, biri de gelen misafirlerin kaldığı aynı zamanda kullanılmayan eşyaların konduğu yer. Ama küçük kız en çok, salonla mutfağın birleşik olduğu, birlikte zaman geçirdikleri bu odayı seviyordu.

Çok rahat bir koltukları vardı. Kıza göre kırmızı, annesine göre vişneçürüğü, babasına sorarsanız içine gömülünebilen renkteydi. Önüne, ayaklarını uzatabilecekleri bir puf koyup keyif yapmaya bayılırlardı. Yastıkları kocamandı. Bazen çadır, bazen hayvan barınağı, bazen de at olarak kullanabilirdiniz mesela. Üzerinde ailecek ne çok vakit geçirirlerdi. Annesi ve babası işten gelince gıdıklama savaşı için en uygun yerd.

Koltuğun yanında Mavişko için bir sehpa vardı. Mavişko çok konuşan muhabbet kuşuydu. Hiç susmazdı. Onların oyunlarına eşlik etmezse gagası şişerdi. Sehpanın yanına annesi bitkiler koymuştu, Mavişko kendini ormanda zannetsin diye. Gerçekten de burası, rengârenk orkideler sayesinde çiçek bahçesine benziyordu. Sonra duvarda televizyonları vardı. Çok yorgun olunca belgesel izliyorlardı. Koltuklarında aile keyfi yapmak varken, televizyonu açmak akıllarına bile gelmiyordu gerçi.

Çiçeklerin karşısında sallanan bir sandalye vardı. Buraya oturunca hem dışarıyı seyredip hem de kitaplıktan istedikleri kitapları seçerek okuyabiliyorlardı. Yerde de küçük kızın sürekli bir şeyler damlattığı lekeli bir halı vardı. Koltuğun yaslandığı duvarda, kocaman ağaçların içinde, kahkahalarla oyun oynayıp piknik yapan bir aile resmi vardı. Küçük kızın çizdiği; el ele tutuşup gezen, top oynayan çöp adam ailesi resimleri, tablonun yanında asılıydı.

Son zamanlarda evde bazı değişiklikler başladı. Her zaman birlikte gelen anne ve babası ayrı ayrı geliyordu. Koltuk artık rahat değil miydi? İkisinden birinin canı sıkın oluyordu, erken yatıyordu. Koltuğa gömülmek artık eğlenceli değil miydi? Annesi yemek yaparken babası yardım etmiyordu. Gıdıklamalar bitmiş miydi? Birbirleriyle konuşurken bağırıyorlardı. Mavişko bile susmuştu. Bazen küçük kızın odasına gönderiyorlardı. Yastıklardan at yapıp gezmeyecekler miydi yani?

Yine bir tartışma çıkmıştı. Küçük kız, en yüksek sesiyle televizyonu açmıştı, konuşulanları duymamak için. Önce baba gitmişti evden, sonra rengârenk çiçekler solmuştu. Tablodaki aile gitmiş, küçük kızın yaptığı resimler yere düşmüştü. Galiba koltuk da artık siyah renge bürünmüştü. Gece, sıkıcı ve huzursuz bir uykuyla geçti.

Bundan sonra neler olacak? Koltuk tekrar kırmızı rengini alabilecek mi? Çiçekler yeniden yeşerip, Mavişko civıldaayabilecek mi? Bunu kim, nasıl sağlayabilir? Sevgi her şeyi çözebilecek güçte mi?

Bazen büyüklerin... Ödevlerini yapman, oyuncaklarını toplaman, oyundan kalkman ve uyku saatinin çoktan geçmiş olduğu gibi çok önemli(!) konularda, sürekli hatırlatma yaparak "unutkan" olduğunu söylediği olur mu?

Peki, sen onların –tüm bu hatırlatmaların yanı sıra- asla unutmadıkları iş toplantıları, okul görüşmeleri ve uzun alışveriş listeleri

arasında en çok neyi unuttuğunu biliyor musun?

Tabii ki, özür dilemeyi! Belki de, hayati önem taşıyan bu iki kelimeyi, her saat başı öten guguklu kuş gibi bizim de onlara hatırlatmamız gerekiyordur, ne dersin?

O zaman sarıl kâğıdına kalemine... Öykünün devamını yazıp, sosyal medya hesabında @kipirticocuk etiketiyle paylaşabilirsin.

Sevginin gücü sizinle olsun!

Gülnaz ağlayan

Kış Uykusu Yaz Uykusu İşin İçinden ıkamadım Doğrusu

Ayı, yarasa, bazı kurbağalar, kaplumbağa, böcekler, sürüngenler ve kemirgenler gibi birçok hayvanın kış uykusuna yattığını biliyorsunuz. Havaların soğumasıyla birlikte hayvanlar için besin kaynakları azalır. Azalan besinler vücut sıcaklıklarını dengede tutamamalarına neden olur. Bu sebepten hayvanlar kışı uyuyarak geçirirler. Soluk alışverişleri, kalp atış sayısı ve vücut ısılarını düşürerek bu süreci güvenli alanlarda

atlatmaya çalışırlar. Yaşamsal faaliyetlerini azalttıkları için vücutlarındaki enerjiyi dengelenmiş olurlar.

İlk İnsanlar Kış Uykusuna Yatmış Olabilir mi?

Hayvanların kış uykusuna yattıklarını biliyoruz da! Ya ilk insanlar? Araştırmacılar ilk insanların da kış uykusuna yatmış

olabileceğini düşünüyorlar. Yapılan araştırmalara göre aşırı soğuk ve yiyecek kıtlığıyla bu şekilde baş etmiş olabilirler.

İspanya'nın Burgos kenti yakınlarındaki Sima arkeolojik kazı alanında bulunan insan kemikleri incelenmiş. Fosilleşmiş insan kemiklerindeki kış uykusuna yatan diğer hayvanlardaki kalıntıların aynı olduğu ispatlanmış.

Ne dersiniz çok heyecan verici değil mi? İnsanlar kış uykusuna yatıyor! Şu anki yaşamda böyle bir şey olsa nasıl olurdu acaba? Aralık ayından Mart ayına kadar kısa bir mola verip sonra kaldığımız yerden devam etseydik. Düşünmeye değer.

Yaz uykusunu daha önce duymuş muydunuz?

Kış uykusuna yatan hayvanlar olduğu gibi yaz uykusuna yatan hayvanlar da vardır. Onlar da yazın sıcak ve kavurucu zamanlarını atlatabilmek için uyku ya da uyuşukluk arası bir dinlenmeye geçerler. İşte bunlardan biri salyangozlar. Ya başka? Araştırmaya ne dersiniz?

Bir sonraki sayıya kadar ARAŞTIRMACA' da kalın ==))

KI PIR TI

Şimdi sosyal medya da kıpır kıpır...

KIPIRTI Çocuk sosyal medyayı da kıpırdattı. Bizi sosyal medya hesaplarımızdan takip edebilir, dergimizdeki etkinlikleri paylaşabilir, bir sonraki sayımız için içerik üretebilirsiniz. YouTube kanalımızdan dergi içeriğindeki konularla ilgili videoları izleyebilir, öyküleri sesli dinleyebilirsiniz.

Bizi takip edin, kıpır kıpır yaşayın...

www.eksi18edebiyat.org

www.kipirticocuk.com

kipirticocuk@gmail.com

Kıpirticocuk

kipirticocuk

Kıpirticocuk